



fred og frihet

Tidsskrift for Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF) 75. årgang. Nr. 3/2014

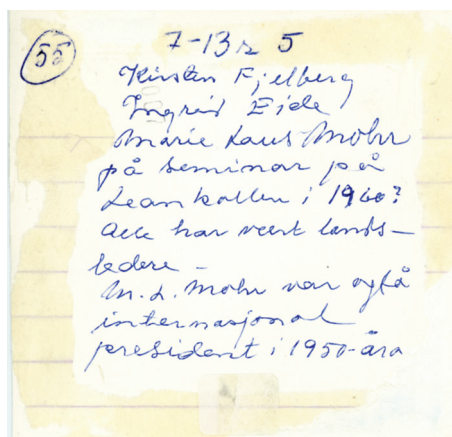


Siden 1915 har Internasjonal kvinneliga for fred og frihet snakket klart og tydelig om nedrustning, fredskultur og kvinners rettigheter. Brev og artikler gjennom 99 år.

Innhold

Fred og frihet Utgis av Internasjonal kvinneliga for fred og frihet, Storgaten 11 0155 Oslo, Norge tlf: 93089644 ikff@ikff.no org.nr.: 983 794 815 konto: 0531.50.27057	1915 Brev fra Arbeidsutvalget for norske kvinders Haag-komité	4
	1919 Et permanent internasjonalt Oppdragelses- og Folkeopplysningsraad	6
	1935 Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (I. K. F. F) og det nasjonale forsvar	8
	1935 Folkeforbundets sociale og hygieniske arbeid	9
	1936 Nansens land et av de mest uvitende om internasjonalt fredsarbeid!	10
Redaksjon Mari Holmboe Ruge, Elisabeth Kristiansen, Eva Fidjestøl	1937 Barn og ungdom må få vite sannheten om krig og fred	13
	1964 Besøk i Gaza	15
Design/ layout Siri Marki	1967 Israel og Araberstatene	16
	1970 Til regjeringen	17
	2007 NATO, beredskapslovene og selvpålagte restriksjoner	18
	2010 Norske våpen dreper best	22
	2012 FN, verdens h�p	24
	2013 Feil fakta, feil feminisme, feil fredspolitik	25

Forsidebilde:
Kirsten Fjelberg,
Ingrid Eide,
Marie Lous Mohr
på Midt stenseminar
på Leangkollen. I 1967.
Alle har vært lands-
ledere. M.L Mohr var
også internasjonal
president i 1950- ra.



IKFF, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF) er den norske seksjonen av Women's International League for Peace and Freedom (WILPF). IKFF er en organisasjon som er politisk og religiøst uavhengig. Arbeidet i den norske seksjonen bygger på det programmet og de retningslinjer som blir vedtatt på organisasjonens kongresser hvert tredje år og av det internasjonale styret. Vi fremmer strukturelle forandringer av samfunnet med sosiale, økonomiske og politiske rettigheter for alle.

Vi arbeider for nedrustning, ikkevold og fredskultur.

Women's International League for Peace and Freedom
1. Rue de Varemb 
Case Postale 28, 1211 Geneva 20, Switzerland
TLF: +41 22 919 7080
inforequest@wilpf.ch
www.wilpfinternational.org



Forord

IKFF ble stiftet for 100 år siden som en del av et internasjonalt kvinneinitiativ for å arbeide for fred og frihet. Vårt viktigste verktøy har vært ordet – i form av resolusjoner, henvendelser til politikere og myndigheter og informasjon til medlemmer og andre med interesse for temaet. Denne artikkelsamlingen skal gi et overblikk over hele perioden med «smakebiter» fra de sakene IKFF har engasjert seg i, fra det første invitasjonsbrevet til potensielle medlemmer i 1915 til en kommentar 99 år senere om verneplikt for kvinner.

Trass i ulik språkbruk og henvisning til glemte hendinger er det slående hvordan noen tema har fulgt oss i alle år, som behovet for en bedre organisert verden, fredsrelevant oppdragelse og undervisning, innsats for toleranse, demokrati, rettigheter og fredskultur som alternativ til militarisme. De bidragene vi har valgt ut viser dette tydelig. Våre formødre for 100, 80 og 50 år siden var kunnskapsrike, godt orientert i samtiden, de så langt framover og analyserte klart. De viste også politisk mot ved å ta opp kontroversielle spørsmål i offentlig debatt. Noen av dem måtte betale en høy pris for sitt klarsyn og sitt mot, under antifascistiske debatter i 30-årene, under okkupasjonen, og senere, under den kalde perioden da forsøk på kontakt og samarbeid gjennom jernteppet førte til politisk overvåking og mistenkeliggjøring. Vi står på deres skuldre. Det gir inspirasjon – og vi føler ansvaret.

Gamle debatter blir som nye høsten 2014: Beredskapslovene fra 1950 gjelder fremdeles, og gir næring til forsøk på å begrense demokrati i anti-terrorens navn. NATO er tilbake med trusler om militær konfrontasjon som redskap for konfliktløsning. USAs lagre fra 1980-årene av militært utstyr i Norge skal moderniseres og utvides til bruk ikke bare i forsvar av norsk territorium, men som beredskapslager for militære aksjoner hvor som helst i verden.

Vi har valgt ut bidrag fra ulike tidsepoker, forfattere fra ulike landsdeler og med ulike tema. Kildene har vært styreprotokoller, avisdebatter, uttalelser fra landsmøter og vårt eget tidsskrift som kom ut fra 1937. Språkformen er beholdt. Noen bidrag måtte forkortes, men blir lagt ut i sin helhet på vår hjemmeside www.ikff.no. Mange bidrag belyser tema som er brennaktuelle også i dag, som Midt-Østen, NATO og feminisme.

Denne samlingen er en del av IKFFs markering av vårt kommende hundreårsjubileum.

I tillegg kommer nyskrevne bidrag i de neste utgavene av Fred og Frihet om en del av de sakene IKFF har arbeidet med gjennom årene. Dessuten blir den offisielle beretningen fra stiftelseskongressen i Haag 1915, og styrets beretning om arbeidet fra stiftelsen til 1940 gitt ut på nytt.

Vi håper dette heftet gir våre medlemmer og andre interesserte et innblikk i en lite kjent del av norsk politisk historie og inspirasjon til å bli med når arbeidet går videre. IKFFs perspektiv er like relevant i dag og blir nok det langt inn i det neste hundreåret.

K. Margrethe Tingstad
Landsleder IKFF

Mari Holmboe Ruge
Generalsekretær IKFF



Mari Holmboe Ruge og Edel Havin Beukes 7. oktober 2000

Brev fra Arbeidsutvalget for norske kvinders Haagkomité.

Brev 1915

Til formanden i.....

Under henvisning til den beretning om Kvindernes internationale kongres i Haag 1915 som er sendt Dem idag, og i tilslutning til det indlagte oprop fra den norske gruppe av Kvindernes Internationale komite for varig fred, tillater undertegnede arbeidsutvalg sig at rette en forespørsel til Dem om De maatte være villig til at støtte det arbeide for varig fred som er optat av kvindernes Haag-kongres.

Krig har for de aller fleste av os staar som noget fjernt, den har ikke berørt vort daglige liv og vi har derfor heller ikke skjænket den meget av vor tanke, før verdenskrigen bragte virkeligheten inn på livet av os alle. Daglig sender den os nu bud om al den tilintetgjørelse av menneskeliv, av aandelige og økonomiske værdier som ligger indbefattet i ordet krig, og om den sum av menneskelige lidelser som krigen bærer i sig.

Mænd og kvinder i alle land har følt som om krigens ødelæggelser talte til dem om nye pligter og nyt ansvar som de ikke hadde lov at unddra sig. Først og fremst pligten til at gjøre op med sig selv om krig er det naturnødvendige onde som de aller fleste av os - utenfor en liten kreds av fredsvenner - hittil har samtykket i at anse den for. Hvis det ikke er saa, hvis vi derimot kommer til den overbevisning at krig har sin rot i forhold som det staar i menneskelig magt at forandre, da hviler ogsaa paa hver enkelt av os som tror det, pligten til at motarbeide den statsmoral som nu gjør vaabnene til den øverste dommer i nationernes forhold til hverandre.

Det er kvinders tro paa at krig kan overvindes og at nationernes mellemværende - likefuldt som de enkelte samfundsmedlemmers - kan ordnes ved andre midler end vold som førte til sammenkaldelsen av Kvindernes Internationale kongres i Haag og til det efterfølgende arbeide for at organisere kvinder av alle nationer i fredens tjeneste.

Kvindernes internationale komite for varig fred har formet sine nærmestliggende opgaver i 2 poster:

1) at sammenkalde en international kvindekongres samtidig med fredsforhandlingene og

2) at organisere tilslutning til de resolutioner som blev vedtat paa kvindernes Haag-kongres.

Den internationale komite anbefaler at der i hvert land dannes et landsforbund, hvor enhver kan bli medlem som vil arbeide for kvinders politiske stemmeret og for internationale tvisters avgjørelse ved fredelige midler.

Dette er de to hovedsætninger som danner grundlaget for kvindernes arbeide. Vi tror at disse grundsætninger kan regne paa tilslutning fra de fleste kvinder i vort land, fordi norske kvinder allerede har opnaadd stemmeret og ogsaa fordi Norge altid i fremtrædende grad har tat del i arbeidet for mæglings- og voldgifts-principet. Hvad det gjelder om er at norske kvinder gir denne sin tilslutning tilkjende.

Som De vil se av det tilsendte oprop fra den norske gruppe av Kvindernes Internationale komite for varig fred har man tenkt sig at dette kan ske ved hjelp av de kvindelige foreninger. Ved at kvindeorganisationer uttaler sin tilslutning til den internationale komités grunnsetninger vil norske kvinder kunne ta sin plads i den ring av kvinder som nu optar fredsarbeidet hver i sit land. Dette vil ogsaa skape den sammenslutning gjennom hvilken kvinderne her hjemme kan bidra til at reise en verdensopinion for at nationernes tvister skal avgjøres ved fredelige midler. Denne verdensopinion er til slutning det eneste sikre vern mot en gjentakelse av den ulykke vi nu oplever.

Hvad vi gjennom denne henvendelse tillater os at be Dem om, er først og fremst om De vil være av den godhet at bringe denne sak frem i Deres forening og forelegge for den følgende spørsmal: Vil foreningen gi sin tilslutning til kravet om at Internationale tvister skal avgjøres ved fredelige midler, og vil den støtte arbeidet for at gjennomføre dette krav?

Kvindernes Haag-kongres bestemte at der skulde holdes en international kvindekongres samtidig med fredsforhandlingene efter krigen. Kvinderne, som i de aller fleste land er uten stemmeret og saaledes uten medbestemmelsesret i de spørsmal som avgjør krig og fred, vil gjennom denne kongres gi et samlet uttrykk for sine meninger om disse spørsmal og fremsette sine forslag og sine krav. Antallet av delegerte fra hvert land er fastsat til 20 med 10 suppleanter.

Vi gaar ut fra at norske kvinder ønsker at delta i kongressen og at være representert ved delegerte fra hele landet.

En plan for hvorledes valget av delegerte kan ordnes for at bli et landsvalg. kan først fastsettes, naar det viser sig hvorledes kvindeorganisationene stiller sig til den forutgaaende opfordring. Vi forutsetter, at det blir de foreninger som slutter sig til kravet om internationale tvisters avgjørelse ved fredelige midler, som kommet til at fatte den endelige beslutning om hvordan valget skal

foregaa. Imidlertid vet ingen hvor snart der kan bli tale om fredsforhandlinger, og det gjelder at være forberedt paa at de delegerte maa velges med kort varsel. Vi vil derfor be om at Deres forening, samtidig som den behandler vor forutgaaende opfordring, ogsaa drøfter spørsmålet om hvordan valg av delegerte bedst bør foregaa, og opgir os navne paa kvinder som foreningen maatte anse som skikket til at delta i kongressen. Dette vil være til stor hjælp for den norske komite, i tilfælde av at valget av delegerte maa foregaa inden der er kommet istand nogen valgorganisation.

Vi vedlægger et brevkort for Deres svar paa vor henvendelse og tillater os indtrængende at be Dem om, under enhver omstændighet, at returnere det med Deres paategning. Vi vil være meget taknemlig om De paa forsiden av dette brevkort ogsaa vil notere navne paa foreninger og enkeltpersoner i Deres kreds som kunde antas at interessere sig for kvindernes fredsarbeide.

Kristiania i december 1915
Arbeidsutvalget for norske kvinders
Haag-komite

Dagny Bang, Ellen Gleditsch, Aagot Holtfodt
Marie Kjølseth, Martha Larsen

Dagny Bang. Lege og kommunalpolitiker. Delegat kongressen i Haag 1915. Ellen Gleditsch. Professor i kjemi. Påmeldt kongressen i Haag 1915 (deltok ikke). Aagot Holtfodt. Kontordame. Søster av Norges forsvarsminister (1914-19) C. T. Holtfodt, som overvåket antimilitarister og var imot Norges medlemskap i Folkeforbundet. Marie Kjølseth. Lege og kommunalpolitiker. Martha Larsen (Jahn). Bibliotekar. Påmeldt kongressen i Haag 1915, deltok ikke. Leder av IKFFs landsstyre fra starten til 1934. Æresmedlem i IKFF.

500 år gammel fredstraktat

Nr. 4. desember 1966

I Tsjekkoslovakia planlegger man nå å feire 500-årsdagen for «fredstraktat for hele kristenheten» - Tractatus pacis toti christianitati fiendae - foreslått i 1464 av kong Georg Podiebrady av Bøhmen, utkastet skulle fremlegges for kong Ludvig XI av Frankrike etter avtale med regjeringene i Ungarn og Polen.

Hovedformålet med denne traktat var å skape en internasjonal organisasjon av stater som forpliktet seg til å opprettholde fred. Organisasjonen ville ha fått en generalforsamling (congregatio), et regjeringsråd (consilium), et sekretariat (officiales) og en generalsekretær (syndicus).

Dokumentet inneholdt detaljerte forholdsregler for å hindre krig ved fredelig løsning av uoverensstemmelser mellom statene, straff for dem som brøt freden, opprettelse av en internasjonal domstol etc., så vel som tiltak beregnet på å fremme internasjonal samarbeid.



Dette prosjektet - et av de første forsøk på å skape en internasjonal organisasjon - ble aldri satt ut i livet og ble glemt i mange hundre år. Nylig ble en hittil ukjent kopi av kong Georgs forslag oppdaget i Polen i en samling av gamle dokumenter i det kongelige arkiv. For å feire 500-år'sdagen for den tsjekkiske diplomatdelegasjons avreise til Frankrike, 16. mai 1464, forbereder Viten-skapsakademiet i Prag utgivelse av den originale latinske tekst med oversettelser til moderne språk. Det vil bli høytideligheter ved Charles universitet i Prag, en stor utstilling i Podiebrad, kong Georgs fødested, samt en internasjonal sammenkomst.

Et Permanent Internationalt Opdragelses- og Folkeoplysningsraad

Brev 1919

For at sikre en varig fred mellem folkene er det av den største betydning at der i den opvoksende slegts sind præges grundsetninger som er egnet til at vække sansen for utviklingen av fredelig organisation og av en retsmoral mellem nationerne.

Efter vor opfatning vil dette best kunde ske ved at der i alle land i fællesskap optas et bevisst arbeide med dette maal for øie. De 3 skandinaviske grupper av «Kvindernes Internationale Komite for Varig Fred» er derfor blit enige om paa den kommende Internationale Kvindekongres at foreslaa oprettelsen av et Permanent internationalt opdragelses- og folkeoplysningsraad,

Et saadant raad maatte beskæftige sig med alt angaaende ungdommens undervisning og opdragelse, som var egnet til at skape forstaaelse av og interesse for utviklingen av en samfunnsaand mellem nationerne og som var istand til å paavirke barns og unge menneskers karakter, saa de viser velvilje og respekt for andre mennesker og andre nationer.

Raadet maatte f.eks kunne gi retningslinjer for undervisning (f.eks i historie og morallære), gi prisopgaver og præmiere lærebøker og oplysningslitteratur, som er forfattet i en saadan aand, at de kan befordre de ideer som raadet arbeider for. Videre maatte raadet uforbeholdent kunne uttale domme om undervisnings- og opdragelsesvesen, om lærebøker og oplysningslitteratur i alle land. Gjennem tilsluttede foreninger maatte det staa i kontakt med forskjellige land. Ved regelmessig sammenkaldte internationale konferencer maatte det sørge for, at de til enhver tid aktuelle opdragelses- og oplysningsspørsmål blev optat til drøftelse. De resolutioner som en saadan konference fattet maatte forsøkes virkeliggjort gjennom de forskjellige lands tilsluttede foreninger.

Et saadant raad som det her skisserte maa forutsettes ved sin anseelse og autoritet at være istand til

– under fuld hensyntagen til de nationale verdier – at motvirke forsøk i de enkelte land på at lede ungdommens opdragelse i chauvinistisk retning.

For at raadet skal kunne fylde denne høie opgave, maa dets medlemmer vælges blant de indsigtfuldeste, dygtigste og bedste mænd og kvinder, baade faglærte og almeninteresserte. Enkelte av dets medlemmer maatte kunde sætte hele sin arbeidskraft ind på denne sag hvorfor det inden raadet maatte være et godt gagert arbeidsutvalg. Dette kan kun ske ved at der til raadet knyttes et stort fond.

Grundstenen til et saadant fond har de 3 skandinaviske grupper av «Kvindernes Internationale Komite for Varig Fred» besluttet at forsøke at lægge i fellesskap.

Vi haaper at det vil lykkes de skandinaviske kvinder paa denne maate at yde sit bidrag til det store oplysningsarbeide, som nu kalder på alles krefter og hjælp.

Kristiania, 1919

Den norske gruppe av
KVINDERNES INTERNATIONALE KOMITE
FOR VARIG FRED

Dr. Emily Arnesen, Valentine Dannevig, Dr. Ellen Gleditsch, Martha Larsen

Valentine Dannevig. Lærerinne og skoleleder. Delegat Haag-kongressen 1915. Medlem Folkeforbundets mandatkommissjon. Æresmedlem i IKFF.

Emily Arnesen. Zoolog, dr. philos 1903. Delegat kongressen i Haag 1915. Æresmedlem i IKFF.



Forslaget er forelagt for følgende herrer og damer, som har gitt det sin tilslutning:

Dr. Thv. Aarum, Professor.
 Karl Aas, Skoledirektør
 Aashild Abrahamson, Lærerinde.
 Anton Alexander, Overlærer.
 Dr. Otto Anderssen, Professor .
 Karl Aubert, Overlærer.
 Dagny Bang, Læge.
 Pauline Bjørnstad, Overlærer.
 Carl Bonnevie, Advokat, Sekr i Norges Fredsforening.
 Gina Borchgrevink
 Johan Bredal, Advokat
 Johan Castberg, Odelstingspresident
 O. Devik, Lærer
 O.A. Eftestøl, Skoledirektør
 Henry Fyhn, Sogneprest
 Carl Geelmuyden, Rektor
 J. G. Gleditsch, Stiftsprost
 Gerhard Gran, Professor
 Otto B. Halvorsen, Stortingspresident
 Nico Hambro
 Aagot Holtfodt
 O. J. Hoversholm, Skoleinspektør
 Hanna Isaachsen
 Elisabeth Wexelsen Jahn
 Bretteville Jensen, Lærer v. det praktisk-teologiske seminar
 Louise Keilhau
 Halvdan Koht, Professor
 Karen Grude Koht
 Chr. L. Lange, Generalsekretær
 Håkon Løken, Fylkesmann
 Chr. S. Mellbye, Rektor
 Marie Michelet
 W. Myhre, Skolebestyrer
 Fredrikke Mørck, Redaktør av Nylænde
 Ragna Nielsen, Skolebestyrer
 Fr. Ording, Rektor
 H. Raabe, Rektor
 Anna Rogstad, Skolebestyrer
 A. Ræder, Reltor
 Dorothea Schjoldager, Lærerinde
 Fanny Schnelle
 Dr. O. J. Skattum, Skolebestyrer
 Agnes Martens Sparre,
 Thora Storm
 O. Strøm, Overlærer
 Sven Svensen, Skoleinspektør
 B. Thomassen, Skoledirektør
 Dr. Aug. Western, Rektor
 P. Østbye, Rektor

De er alle kvinner

Nr. 4 Desember 1966

Byen Ramat Ishai i Israel har valgt en kvinnelig borgermester, fru Yehudit Shoshani, meddeler FNs nyhetsblad for spørsmål vedrørende kvinnens stilling («Newsletters on the Status of Women»). Hun er landets første kvinne i en slik stilling. Men hun er enestående også på en annen måte: hun har nemlig utelukkende kvinnelig personale. Skatteoppkreveren, kemneren, kontorpersonalet, rengjøringsassistentene, bygartneren, personalet i sosialtrygden - de er alle sammen kvinner. FN-publikasjonen mener at fru Shoshani er den eneste borgermester i verden med et personale som bare består av kvinner.

FN-nytt

Nr. 4 Desember 1966

Den franske seksjon av IKFF har den 14. oktober sendt følgende henvendelse til president de Gaulle: «IKFFs franske seksjon beklager at den franske regjering har avslått å undertegne Moskva-overenskomsten. I dette avslag ser vi en bekreftelse på Frankrikes hensikt å skaffe seg sin egen atomstyrke, noe som den franske seksjon før har protestert mot.

Selv om ikke Moskva-overenskomsten berører total nedrustning under kontroll slik som vi ønsker det, åpner det allikevel muligheter for videre tiltak.

Vi vil gjerne at Frankrike skulle være med blant alle dem som arbeider for fred, og begrense sin atomforskning til utelukkende fredelig bruk av atomenergien».

Jorda skal leve!

Nr. 1 Februar 1986

FN-sambandet i Norge og Den norske UNICEF-komite har gitt ut et emnehefte: Jorda skal leve! Det er et undervisningsopplegg for førskole og 1-3 klasse. Det inneholder både artikkelstoff om fredsundervisning, forslag til lekaktiviteter, forslag til temauker, og fredssanger. Heftet er rikt illustrert med tegninger og bilder. Jorda skal leve! Kan bli en god start for fredsundervisning for de yngste elevene.

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (I. K. F. F.) og det nasjonale forsvar.

Av Kaja Graff Holmen.

Dagsposten 28.09.1935

Arbeidsprogrammet for I.K.F.F. lyder slik:

«Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet har til hensikt å samle kvinner som uanset politisk opfatning og livssyn er forenet både i ønske om å studere, spre opplysning om og bortrydde de politiske, økonomiske og psykologiske årsaker til krig og i arbeidet for varig fred.»

Ligaens hovedformål var og er:

- Hel og universell avrustning.
- Avskaffelse av voldsmidler for å løse konflikter
- Fredelig oppgjør i alle tvister.
- Utvikling av en verdensorganisasjon for politisk, sosialt og økonomisk samarbeid mellom folkene.

Dette arbeidsprogram ble vedtatt på siste kongress i Zürich 1934, og gjelder for alle land. Der blev dessuten vedtatt følgende tilleggsuttalelse:

«I.K. F. F. er imot voldsomme midler, hva enten disse anvendes imellom forskjellige nasjoner, klasser eller individer og hva enten de anvendes under innflytelse av fascisme, kommunisme eller hvilken som helst annen form for maktutfoldelse. Ligaen har ingen som helst finansiell tilknytning til noe som helst politisk parti, nasjonalt eller internasjonalt, - er ei heller forpliktet ovenfor noen som helst sittende regjering.»

Det er de internasjonale linjer I.K.F.F. arbeider for, og det er uttrykkelig nevnt i arbeidsprogrammet: hel og

universell avrustning, det vil med andre ord si: Nedrustning efter internasjonal overenskomst. Det betyr altså ikke det samme som avrustning i et enkelt land alene. Da Folkeforbundet er den eneste centralinstitusjon som historien hittil har skapt til løsning av internasjonale spørsmål, blir det naturlig at ligaen slutter op om Folkeforbundet i dets arbeidslinjer. Derfor søker ligaen ved å spre opplysning om denne institusjons formål og virksomhet å arbeide for at de prinsipper Wilson kjempet for som grunnlag for Folkeforbundet må trenge igjennom innenfor Folkeforbundets ramme. Utkastet til disse Wilsons prinsipper ble første gang fremsatt av I.K.F.F.

Det er den kollektive sikkerhets vei I. K. F. F. vil arbeide for. Det sier sig derfor selv at de forskjellige land, som medlemmer av Folkeforbundet, må oprettholde et vebnet forsvar til støtte for denne kollektive sikkerhet, inntil en almindelig konvensjon om nedrustning vil foreligge en gang i fremtiden.

Kaja Graff Holmen. Lektor. Deltaker WILPFs kongress 1937. Medstifter og leder Trondheim IKFF.

Folkeforbundets sociale og hygieniske arbeid

Oplysende foredrag av dr. Ingeborg Aas.

Fra møtet i Trondheimsgruppen av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet Nidaros avis 2. oktober 1935

Trondheimsgruppen av den internasjonale liga for Fred og frihet holdt igår sitt første ordinære arbeidsmøte i Katedralskolens festsal. Møtet, hvortil alle interesserte hadde adgang, var godt besøkt. Formannen, lektor Kaja Graff Holmen, gav en kort redegjørelse for ligaens formål og arbeidsprogram. I de fleste land i verden har den avdelinger i virksomhet, mens Norge først er kommet til i de senere år, og avdelingen i Trondheim som bekjent blev dannet i sommer med ca. 40 medlemmer. Ligaen mener at de kvinner som ønsker fred må kunne

samles ikke bare i en passiv innstilling til freden, men virkelig kan sette noe inn på å skape sig kunnskaper om det som fører til krig og krigerske konflikter og kunnskaper om de midler som står til rådighet til å kunne avverge ulykken. Den vil samle alle verdens kvinner, uansett klasseforskjell, politisk opfatning og livssyn som er forenet i ønske om å spre opplysning om de politiske, økonomiske og psykologiske årsakene til krigen. Den vil arbeide for avskaffelse av voldsmidler for løsning av konflikter og for fredelig oppgjør

av alle tvister og streve for et politisk, socialt og økonomisk samarbeide mellom folkene. Ligaen er klar over at dette ikke kan bestå under det nuværende system, og ser det som sin plikt å påskynde ad fredelige midler en social omforming, ikke slå seg til tåls med at tilstander som råder i dag er de ideelle, men samle seg i arbeidet for bedre samfunnsforhold i det hele tatt og større forståelse mellom menneskene.

Det har på enkelte hold gjort sig den misforståelse gjeldende at Kvinnenes fredsliga har tatt partipolitisk standpunkt, og formannen citerte i den anledning en resolusjon vedtatt på den internasjonale kongress i Zürich i 1934, hvori det heter: Ligaen er mot voldsmidler mellom forskjellige nasjoner, klasser eller individer hva enten de avendes under innflytelse av fascister, kommunister eller hvilken som helst annen form for maktutfoldelse. Ligaen har ingen tilknytning til noe som helst parti, nasjonalt eller internasjonalt, og er heller ikke forpliktet overfor noen sittende regjering. Den tar heller ikke standpunkt til den nasjonale avrustning, men arbeider alene på den internasjonale linje.

Planen for Trondheimsgruppens nærmeste arbeide omfatter et møte i slutten av oktober med foredrag av Elise Henschien om Jane Addams og et møte i slutten av november hvor foredragsemnet blir «Fredssaken i tilknytning til Oxford».

Dr. Ingeborg Aas' foredrag.

I går talte dr. Ingeborg Aas over emnet «Folkeforbundets sociale og hygieniske arbeide» I et overordentlig fengslende og oplysende foredrag blev tilhørerne orientert i det verdensomfattende arbeide som Folkeforbundets 5. kommisjon har utført og fremdeles utfører for å bedre menneskenes kår socialt og hygienisk. Disse to ord rummer bl.a. kampen mot narkotika, mot den hvite slavehandel, mot smusslitteratur, veneriske og epidemiske sykdommer osv. Forsorgen for barn og unge mennesker, som ledes av eksperter på alle områder og hvor de nordiske land står som mønster for bedring av fengselsvesenet og fangenenes behandling. Folkeforbundets hygieniske arbeide er lite kjent, sa taleren, men er i virkeligheten av en storstilet art. En av Kinas delegerte hadde uttalt, at om forbundet ikke hadde utrettet annet enn det som fremgikk av rapporten om dets hygieniske arbeid berettiget alene det til Folkeforbundets eksistens.

Det har også utrettet store ting for intellektuelt samarbeide, og taleren nevnte i denne forbindelse instituttet for intellektuelt samarbeide i Paris, hvor en nordmann, Hans Mohr, har en meget høi stilling. En annen nordmann, Chr. Lange, leder den nordiske folkehøiskole i

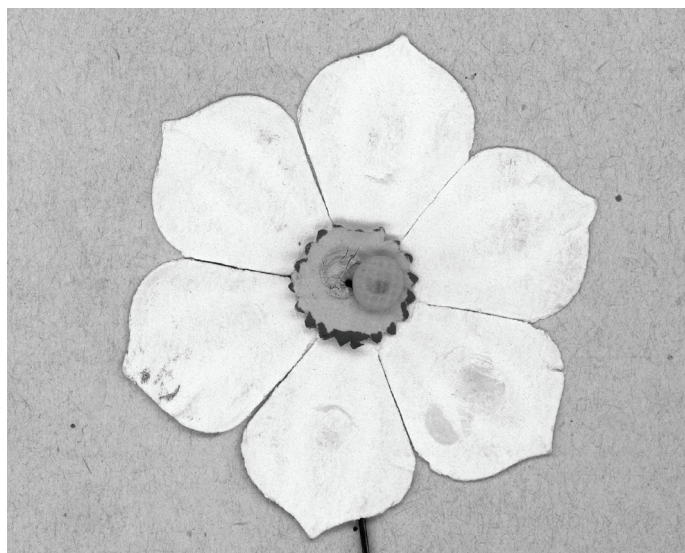
Geneve, hvor unge mennesker fra de forskjellige samfundslag i de nordiske land får studere internasjonale spørsmål. To verdifulle institusjoner som er opprettet av Folkeforbundet. Folkeforbundet kunde betegnes som et verdensforum hvor alt arbeide var rettet mot det som bygger et samfund op og ikke det som river ned.

Tilslutt omtalte hun de såkalte Nansenske hjelpe-ekspedisjoner, de mest storstilte hjelpemidler som verden kjenner, og hvor vår berømte landsmann inntok den høieste æresstilling som Folkeforbundet har betrodd noen enkeltmann.

Hans virksomhet fortsettes nu av Nansen-kontoret for flyktninger, i Geneve. Tilslutt pekte taleren på hvorledes Folkeforbundet gang på gang hadde forhindret krig, selv om det måtte gi tapt overfor Japan. Den ide det representerer har allikevel livets rett og er i pakt med fremtiden. Skal tro om der ikke nu foreligger et realistisk grunnlag, sterkere enn noen

gang før i historien, for fred. Og den dag er kanskje ikke fjern da folk vil se på krigen som den er, en levning av barbariet som ikke er et civilisert menneske verdig. Begivenhetene hos oss i 1905 regnes som et av de beste eksempler på hvorledes en konflikt kan bilegges fredelig, og de betraktes ikke bare her, men også andre steder som innledningen til en ny æra i historien.

Fru Aas blev under sitt foredrag ustanselig avbrutt av en åpenbart meget overnervøs dame, som i den senere tid til stadighet dukker op på offentlige møter og forstyrrer talerne og tilhørerne med høilydte og meningsløse kommentarer. Klimaks i forstyrrelsene opnådde hun i går, da hun midt under foredraget vandret frem til bordet under talerstolen og plaserte en omfangsrik pakke der med ordene: «Jeg er en kongedatter, og dette er dybdepsykologi!»



Nansens land et av de mest uvitende om internasjonalt fredsarbeid!

Av Læge Ingeborg Aas
Nidaros avis 1936

Der er i den senere tid prestert så megen usans og usannhet i norsk presse angående denne liga, både den norske og den internasjonale, at enhver som har noe kjennskap til de virkelige forhold nu bør gjøre sitt til å sette tingene på plass.

At nazibevegelsen også her i Norge finner etterplaprer som har interesse av å forpurre internasjonalt fredsarbeid i det hele tatt, kan ikke forundre. Der må jo f.eks. en helt igjennem edel personlighet som professor Quidde (som fikk Nobels fredspris i 1927) leve som en luvslitt flyktning i Sveits; han er erklært som høfdræder i sitt fedreland, enda han intet annet forbrytersk har gjort enn å levere et fremragende nøitralt pacifistarbeid, både av videnskapelig og sosial art, og en dråpe jødeblod i sine årer har han heller ikke. Når sådant kan presteres i foregangslandet, må man vel også i Norge se sig om efter objekter å kaste sig over, og så har da øinene falt på denne kvinneligaen, som her i landet har fått en på uvidenhet og virkelig ondsinnethet grunnet medfart, som såvidt mig bekjent ikke har noe sidestykke undtagen i de diktatorstyrte land - de har jo uten videre ophevet den; der må jo ikke tåles en lyd om fredsbestrebelse i land, som nu både i ord og gjerning systematisk appellere til krigsbegeistring, og for hvem tanken på angrepskrig ingenlunde er fremmed.

Men det er dog et stivt stykke at også en stor del av den norske konservative presse med Aftenposten i spissen låner villig øre til de rene outsiders i norsk presse, mens den simpelthen nekter å ta inn innlegg fra folk som gjennom mange år har tilhørt ligaen og således skulde ha noe kjennskap til den. Vi behøver ikke å gå lenger enn til Danmark og Sverige for å finne den slags foreteelser uhørte. Under verdenskrigen var ligaen (som alle andre fredsorganisasjoner), sagtens utsatt for forfølgelse også i land som England og Amerika, og selv Jane Addams (ligaens stifter, Nobelpristager og senere forgudet av den amerikanske nasjon) undgikk ikke sin skjebne i de dager, da det gjaldt om å hverve soldater. Men senere har den da idet store og hele ikke alene fått lov til å arbeide i fred, den er endog blitt høyt vurdert fra ledende hold i de 30 stater som ligaen idag omslutter.

Jeg er fullt opmerksom på at mitt navn ikke veier stort fra eller til; men jeg kan allikevel ikke undgå å føle en viss moralsk forpliktelse til å levere et forsvar mot de overfall, som nu snart synes å bli god tone både her og der. Som medlem av den norske delegasjon til

Folkeforbundet gjennom 7 år vilde det være en skam ikke å ha en smule kjennskap til internasjonalt fredsarbeid og til valøren av de mange organisasjoner som Geneve idag danner brennpunktet for.

Det er kort å melde om «Kvinnernes internasjonale liga for fred og frihet» at den er bygget op på de samme idéer som ledet til dannelsen av Folkeforbundet; det er en kjent sak at ligaens program var det nærmeste forbillede for Wilsons 14 punkter; den har den hele tid vært velsett av Folkeforbundet og samarbeider med dette den dag i dag; den har på ingen måte undergått noen vesensforandring som upolitisk organisasjon, efter at «Kvinnernes konferanse mot krig og fascisme» blev dannet for noen år siden med Russland som utgangspunkt, og på overordentlig vesentlige punkter, som jeg senere skal komme tilbake til, står kvinneligaen i direkte motsetningsforhold til denne konferansen.

Likesom Folkeforbundet arbeider kvinneligaen på å samle det størst mulige antall individer i nasjonene om å skape en mentalitet og utbygge organisasjoner som både idémessig og gjennom praktiske tiltak kan tjene som bolverk mot krig. Der må skapes en folkemening som gjør såvel blodige oppgjør mellem landene som innen nasjonene til forbrytelse og skjendsel, der må m.a.o. gjøres front mot den ånd som idag behersker såvel Italia og Tyskland som Sovjetsamveldet.

Av gammel vane har menn så lett for å smile av kvinnes puslearbeid - ikke minst når det gjelder deres arbeid for de store ideers virkeliggjørelse. Det er en naturlig ting at kvinnes innsats i fredsarbeidet vesentlig må bli av moralsk art; men som opinionsdannende faktor er dog kvinnes innsats ikke å forakte (vi er bl.a. med om å opdra våre sønner), og det er en tilstrekkelig sterk opinion imot krigen som kan gi håp om en gang å sprengte dens murer, selv om de er like gamle som historien selv.

Man må være opmerksom på at de «prinsipielle» programmer for all verdens fredsorganisasjoner kan komme til å avvike sterkt fra dagens aktuelle. Hos alle utgjør jo nedrusting en av de aller vesentligste programposter - den utgjør så å si grunnpilaren i alt moderne fredsarbeid. Men derav følger ikke at f. eks. hverken Folkeforbundet eller kvinneligaen stiller noe krav til sine medlemmer i form av arbeid for isolert nedrusting - de må m.a.o. stille sine medlemmer fritt m.h.t. stillingtagen til landenes interne forsvarsspørsmål til enhver

tid. Endel av angrepene på kvinneligaen i den norske presse stammer øiensynlig fra hold som i ligaens virksomhet ser forsøk på å «nedbryte landets forsvar» og bruker itubrukne våben som billedtekst. Bertha v. Suttners «Ned med våbnene». er nok blitt et slagord for moderne fredsbestrebelse, men det forhindrer ikke at vi kanskje må igjennem både en og flere oprustingsperioder, før det endelige mål nåes.

Den kvinneliga vi hittil har hatt i Norge, har tellet noen få hundre medlemmer og har nærmest artet sig som en Oslo gruppe, men det var på tide at der blev gjort noe også her for å utbygge den, så den iallfall kunde komme på høide med våre naboland (i Danmark har den således 17 000 medlemmer), og den 12. ds. blev der stiftet en landsorganisasjon. Hvis de som nu om dagen skriver så flott om kvinneligaen uten å ha noe kjennskap til dens ånd og hensikt, hadde vært tilstede på det møte, vilde de sikkert blitt meget forbauset, og her skal gjentas hvad iallfall jeg mener er det viktigste i dag å hamre inn i den norske presse:

1. At ligaen er upolitisk og minst av alt noen «dekorganisasjon for marxisme og Moskva» og alt det der.
2. At medlemmene stilles fritt m.h.t. stillingtagen til dagens forsvarsspørsmål.
3. At ligaen arbeider på det samme idegrunnlag som Folkeforbundet, og at det for oss som i andre nasjoner ligger nær i Fridtjof Nansens person å se tidens store enkeltforbillede.

Jeg tillot mig på bemeldte møte å gi disse 3 punkter en sterk understreking, jeg høstet spontant bifall, og der blev ikke nedlagt en eneste protest, så jeg må ha lov til å gå ut fra at dette også var forsamlingens mening - en forsamling som antagelig tellet kvinner av de forskjelligste politiske farver.

Når der på bredeste basis skal dannes en organisasjon, som tilgodeser et eller annet ideelt formål, så må man vokte sig vel for å blande politikk inn.

Alle må vite at de er velkomne der, uansett politisk, religiøs o.a. innstilling, som deler menneskene op i mindre grupper. La oss ta et eksempel som alle forstår: hvordan skulle det gå med våre kvinneråd, våre tuberkulose-, sanitets- og Røde Kors-foreninger, hvis de plutselig skulde begynne å stille «rett-troenhetskrav» til sine medlemmer av politisk, religiøs eller annen lignende art? Det vilde være den sikreste måte å ødelægge dem på, så meget mer som det ikke minst er de som har mest behov for opplysningsarbeid på dette eller hint område som vi aller helst vil nå. Vi ser da heller ikke noe til at kirken støter ut selv de som er de verste syndere for Vårherre.

Men når det gjelder denne kvinneligaen, så skal altså den blotte mistanke om at det finnes en og annen kommunist, være nok til å bryte staven over den. Nu er det en ting at bemeldte forsamling sikkerlig var overveiende «borgerlig» betonet, og at selv damer av det «beste selskap» neppe ville ha følt sig uvel der; men en annen tale er, at diskusjonen av personene overhodet

ikke hører hjemme angående en organisasjon som arbeider for en sak av ideell art - høit hevet over dagens strid og kjegl.

Det er svært meget som tyder på at alt dette marxist-tullet og den systematiske nedrakking stammer fra et bestemt kontor i Geneve som har interesse av å spre løgnpropaganda av denne art ut over verden, og Norge har øiensynlig vært flinkere enn de fleste andre land til å gå på limpinnen. En av mine elskverdige kolleger sender mig av og til avisutklipp, antagelig i håp om å omvende en som er kommet på avveie; de er av den art, at jeg virkelig av og til spør mig selv om kollegaen er blitt sinnssvak siden han kan tro på slikt tull og sverge til slike skjellsord mot -ja undskyld - ualmindelig skikkelige damer. Men hans argument er følgende: «Det må da være sant, for disse opplysninger stemmer fra Geneve». Ja det stod ikke på da, hvis det var «sant» alt det som har Geneve til poststempel. Denne byen er blitt en sugesentral for all verdens internasjonale organisasjoner og bestrebelse, fra de mest prima til de skumleste.

Det er et sørgelig faktum som vi som «har vært i Geneve» forlengst er på det rene med: Nansens land har dokumentert sig som ett av de mest uvitende angående internasjonalt fredsarbeid. I utlandets øine pranger vårt land med blomsten i knapphullet: vi har 1905, vi utdeler Nobels fredspris, vi har fostret Nansen, der som ingen annen enkeltmann i vår tid har vært gjenstand for verdens hyldelse og beundring for sin innsats for mellomfolkelig samarbeid. Ett av de sikreste kriterier på å være «dannet og oplyst», har hos oss inntil for nylig vært å rakke ned på Folkeforbundet og trekke på skuldrene av denne «humbuginstitusjonen», og det norske arbeiderparti har (i motsetning til de aller fleste andre lands arbeiderpartier) programmessig motarbeidet Folkeforbundet helt til i fjor. Men merkelig nok - i samme øieblikk som Folkeforbundet trådte inn i den svakhetsperiode, som betegner den sterkeste påkjennning forbundet hittil har hatt - da rullet omsider den kulturbølge også inn over Norges kyster som innstiller nasjonene på en målbevisst samling av folk fra alle samfundslag og fra alle politiske partier til iallfall å stå samlet på én plattform: Til protest mot krigen! Nu er som sagt Norges trege innstilling likeoverfor Folkeforbundet brutt. Norge får muligens nu - som omtrent det siste på skansen - sin Folkeforbundsforening, og det å være «internasjonalist» gjør sig ikke lenger så ubetinget som skjellsord - med hell anvendt tidligere både mot Nansen, Hambro og Mowinckel her til lands. Men så må vi jo som de bolde nordmenn vi er, se til om der ikke skulde finnes noe annet «internasjonalt» å la overfallstendensene gå ut over, og så kaster man sig over den arme kvinneligaen! Det at den virkelig har oppnådd litt av det som er virkeliggjørelsen av dens idé og som så få andre organisasjoner med ideelle formål her til lands har maktet, nemlig å samle folk fra de forskjellige politiske partier - det er jo i høieste grad mistenkelig!



FRED OG FRIHET

MEDLEMSBLAD FOR NORSK GRUPPE AV INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET (I.K.F.F.)

Nr. 1

November 1937

1. årg.

Til våre medlemmer.

Endelig er dagen kommet da vi også her i vår norske gruppe av I.K.F.F. kan starte vårt eget blad.

Det skal være et bindeledd mellom oss alle, minne hver enkelt av oss om at fredstanken nu mer enn noensinne før må holdes levende og omsettes i aktivt arbeid. Det skal gi opplysning om fredstiltak hjemme og ute, om vårt hovedkontors aktivitet i Genève, om Folkeforbundets virke og Verdenssamlingen for fred.

Måtte dette lille blad styrke samfølelsen mellom oss, hjelpe oss i vårt vanskelige arbeid for rettens seier over vold, for sannhet, fred og frihet.

Marie Lous Mohr.

Hilsen fra en av våre internasjonale vicepresidenter.

En hjertelig hilsen til vår norske gruppes lille tapre medlemsblad, som våger å trenge sig frem i lyset tross de truende høststormene. Det er dobbelt verdifullt når vår norske gruppe tar op kampen for freden med fornyet energi i en tid da så meget truer freden, da så mange taper motet og tilliten. Det nye blad vil samle, styrke og opplyse medlemmene og forsøke å bringe Ligaens tanker ut i nye kretser. Det er ingenting verden trenger så meget som mot; for feighet som ikke våger å forlange rett og rettferdighet også i folkenes liv og derved tillater urett, urettferdighet og vold å bre sig, har ført oss til avgrunnens rand, og bare mot kan redde oss. En av mitt fedrelands betydeligste menn, reformatoren Ulrich Zwingli, har sagt de skjønneste ord: «Frykt ikke! Det er vårt vern!» Dette løsen vilde jeg gjerne gi bladet med, og det vilde jeg i det hele tatt gjerne gjøre til ledemotiv i vår kamp for fred.

Clara Ragaz.

Hilsen fra formennene i de andre nordiske grupper.

Kære Redaktør!

Vær hilset i Laget! De skriver, at Bladet bliver «ganske lite». Det meste af det, der duer, begynder smaat! Vi træder med Glæde frem som Faddere ved denne lille norske Nykomlings Tilsynekomst. Vi venter os meget af hende, og den danske Sektion erklærer sig rede til at deltage i et godt og frugtbringende Samarbejde til Held for det nordiske Sammenhold, som mere end nogensinde er saa nødvendigt.

Paa den danske Sektions Segne
Thora Daugaard.

Det är mig en stor glädje att genom dessa rader bringa en vördnadsfull och hjärtlig hälsning från systersektionen av I.K.F.F. i Finland.

I denna hälsning till alle Norges fredskvinnor vill jag gärna innesluta förhoppningen att vi alla måtte växa i kraft och kunskap, för att hålla ut i den hårda kampen mot tidens våldstro, burna av en orubblig tro, aldrig sviktande hopp och glödande, offervillig kärlek till fredens och frihetens eviga ideal.

Lycka till med det egna bladet.

Fortsatt trohet och välsignelse i arbetet.

Er

Toini Iversen.

Den svenska sektionen av I.K.F.F. hälsar den norska.

Övriga nordiska fredsvänner se till Norges för deras glada mod och frejdiga lust till stordåd, som gjort Nordens insats i det moderna fredsarbetet aktad i hela världen. Just nu behövas dessa egenskaper mera än någonsin.

Må det nya medlemsbladet ge samlande signaler för våra norska kamrater och för hela Norden!

Signe Höjer.

Hvis ligaen virkelig formår å få med sig arbeiderpartiets kvinner her til lands (som i så mange andre land), så utretter den noe som så mange andre likeverdige organisasjoner nok av hjertet ønsker, men ikke makter, og hvis de enndog formår å få noen av kommunistenes kvinner med, så er det en enda større moralsk seier - for i og med innmeldelsen i «Kvinnenes liga for fred og frihet» må disse damer holde sig klart for øie, at de må si farvel til enhver tanke på og tendens i retning av borgerkrig (i likhet med hvad - såvidt jeg vet - en del av Motdagistene har gjort).

Til syvende og sist: Er der i virkeligheten noen vesensforskjell (med hensyn til innstillingen til fredsspørsmålet) mellom besteborgeren og bolsjeviken? Den førstnevnte sier, at krig har vi nu alltid hatt, altså vil den vedvare, og bolsjeviken sier at alle revolusjoner alltid hittil har vært ledsaget av blodsutgydelse. For begges vedkommende blir facit: Det er nytteløst å gjøre noe forsøk på å bli kvitt krig, respektive borgerkrig.

Nei, det svelgende dyp ligger kanskje nettopp mellom på den ene siden dem som har troen på og viljen til å løse konflikter uten vold, og på den annen side dem som legger hendene i skjødet og sier at det nytter ikke noe allikevel - og som kanskje til på kjøpet ønsker krig.

Man har da ikke sett annet i historien, enn at når en tro og en vilje blir tilstrekkelig sterk og utbredt, så blir den til en makt som behersker virkeligheten (kfr. våre religioner - de har da endelig satt sine spor i folkenes liv og samfunnsopbygging). Det er så at alt fredsarbeid har som nødvendig forutsetning toleranse. Kvinneligaen er ikke for damer som ikke kan tenke sig å være i værelse sammen med andre enn dem som i enhver henseende har samme uforgripelige mening som en selv, og hvor alskens «rykter» har sin beste grobunn. Den er heller ikke for skuggrede damer som spres som avner for

vinden ved det minste pust av kritikk fra det som nu engang folk flest karakteriserer som «det gode selskap», den er ikke for kvinner som hverken kan eller vil hevde en mening, når den går på tvers av strømmen.

Det er noe som sier sig selv at i moderne internasjonalt og nasjonalt fredsarbeid må der være adgang for folk av de forskjelligste politiske og religiøse opfatninger - like fra kvekerne, til hvis religion hører avstandtagen fra enhver form for vold, også forsvar (og de har intet dårlig forbillede i vår religionsstifter) til dem som i konstellasjonen på verdensmarkedet idag i oprusting ser en nødvendighet.

Kvinneligaen gjør ikke krav på ufeilbarhet i noen henseende, dens medlemmer er kanskje i stor utstrekning mer fullblods idealister enn flinke taktikere, og det kan godt hende, at programmene trenger en oppussing som er mindre egnet til å bli misforstått. Men dens vesen er ikke den karikatur, som en del av den norske presse har gjort den til; med det kjennskap jeg har til internasjonale kvinneorganisasjoner, er denne absolutt av dem som ligger på det høieste plan. Hvis der ikke fantes samfundsfarligere individer enn de som er med i denne bevegelse, så stod det ikke på - det er min inderlige overbevisning efter det jeg har sett av dem.

Det som er mer samfundsfarlig enn noe annet i vår tid, det er krigsmentaliteten, overfalls tendensen hvad enten det nu gjelder en fremmed nasjon eller ens egne landsmenn.

Ingeborg Aas. Lege, sosialmedisiner, kommunalpolitiker (V) Trondheim. Arbeidet for seksuell opplysning og en mer liberal abortlov. Delegat til Folkeforbundet 30-årene. Styremedlem IKFF Trondheim.

Barn og ungdom må få vite sannheten om krig og fred

Lærebøker og undervisning trenger revisjon. Også lærere må få en annen instilling. Foredrag i Kvinneligaen for fred og frihet av Marie Lous Mohr.

Nidaros avis 18.09.1937

Det var fullt hus i Latinskolens festsal igår til Marie Lous Mohrs foredrag om kvinnene og freds saken. Møtet var arrangert av Kvinneligaen for fred og frihets avdeling i Trondheim og formannen fru Kaja Graff Holmen ønsket velkommen. Foredraget blev et vektig innlegg for saken, fremført som det blev med overbevisningens stille kraft, saklig og soleklart.

Fredssaken har bud til alle tenkende mennesker og spesielt til oss kvinner, begynte hun, fordi den vil bev-

cialle reformer, utvikle våre muligheter og vil gå frem mot en ny tilværelse.

Vi i Norden har særlige plikter i arbeidet mot krigen. Utlandet venter det av oss, og her har vi kvinner en særlig oppgave. Begynn med barna, barna, i hjemmet og skolen. Vær varsom med å gi ungene krigsleketøy. Lærebøkene i skolen trenger revisjon; bort med forherligelsen av krig, selv i bibelhistorien fremstilles det til og med at det er Guds vilje å slå ihjel andre folk av

are alle de menneskeliv og verdier som en krig av all makt vil utslette. Fra først av var krigen bare forbeholdt menn, den skulde gi utløp for deres overskudd av kraft; senere har den skiftet karakter. Lidenskapen begynte å interessere sig for den og fremfor alt rustningsindustrien, storkapitalen; etterhvert blev også kvinnene trukket inn, som fabrikkarbeidersker og som mødre der skulde opdra sine sønner til krigere. Til å ofre livet på «ærens mark»! Har noen sett ærens mark i Frankrike eller Belgia - milevide kirkegårder med kors i kors. Eller ruinhopene efter blomstrende byer hvor kanonene har tordnet. Et mord i fredstid fyller oss med avsky, masse-mord i krigstid er noe helt annet, vil man ha oss til å tro. Verdenskrigen kostet i menneskeliv 13 millioner soldater, så mange at om de marsjerte forbi oss 8 i rad i 10 timer om dagen, vilde det ta over 2 måneder før de hadde passert. Disse 13 millioner efterlot sig lige mange sørgende mødre og enker, søstre, foreldre og 9 millioner krigsbarn. Bare i Europa blev 20 millioner soldater såret, over 5 1/2 million krøplinger eller blinde. 28 millioner døde av hungersnød eller andre sykdommer.

Efter nøiaktige opgaver fra de forskjellige land kostet verdenskrigen i penger 2000 milliarder kroner, eller som ekspertene har regnet det om: en ustanselig strøm av gull på 22 kroner i sekundet fra Kristi fødsel og til idag. Hvad kunde ikke disse penger ha vært omsatt i til avhjelp av bolignød, fattigdom, arbeidsløshet, skoler og sykehus verden over. I Sveits har man regnet ut at det koster ca. 15,000 francs å gi en ungdom en 1. klasses utdannelse, - i verdenskrigen kostet det 120,000 francs å drepe en soldat, og på dette tjente rustningsindustrien omtrent halvparten.

En begynner å ane de krefter som motarbeider nedrusting og fredsarbeidet. Denne internasjonale trust som kalles rustningsindustrien råder over uhyre pengemidler, store fabrikker og aviser som kan påvirke folkeviljen. De har ingen øm samvittighet, mammon er deres avgud.

Krigen idag kalles den totale krig fordi den intet sparer, den begynner uten krigserklæring og rammer i like grad sivile som militære, kvinner som menn, barn som gamle folk. Beverly Nicholls sier så betegnende i sin bok, tilegnet de mødre hvis sønner ennå ikke er døde: «Vi trenger et annet ord for krig, et ord som er blottet for anstendighet og fornuft, men vi har intet; et eneste uttrykk som gir et sant bilde av tilstanden er masse-mord på den civile befolkning.»

Hvad vil fredssaken? Den vil forberede freden og arbeide for den, opplyse om forskjellen på krigsinteresse og fredsinteresse, avklare krigen den uhyggelige pynt som er hengt på den, og vise den i all sin forferdelige gemenhet.

Hertil trenges kvinnes hjelp. Frithjof Nansen har i en sum satt op et program for oss alle: Hvis vi blir kvitt rustningsbyrdene og får drept militarismens onde uhyre, vil det lette veien til gjennomførelse av alle so-

KRIG ER IKKE LEK



og til. Men innvendingene mot lærebøkene kan vi i like stor grad rette mot oss selv: vi er alt for ensrettede når det gjelder vår egen nasjon. Barna må bibringes forståelse av at alle nasjoner trenger hverandre og deres øine må åpnes for det gode som kommer utenfra. Historieboken trenger revisjon og kulturhistorien bør få større plass. Også lærerne må få et nytt syn på krig og fred, og barna har krav på den klare sannhet om problemet.

Vårt århundre kalles barnas århundre. Skal vi gjøre det til et krigens århundre, eller skal vi sette alle krefter inn på å få bukt med krigsvanviddet? Det hviler et veldig ansvar på oss, det er intet mindre enn en sinnenens avrustning vi skal arbeide på. Vi må fortelle våre barn sannheten om krigen og sannheten om freden, ber hjelper ingen passiv innstilling, vi må gå aktivt tilverks. At fredsveien lar sig realisere er de nordiske land et bevis for. Hun sluttet med en varm appell til kvinnene å slutte op om fredsarbeidet, næstekjærligheten som Kvinneligaen bygger sitt arbeide på.

Fru Graff Holmen takket for foredraget med en hyll-est til Marie Lous Mohr for hennes innsats i fredsarbeidet i vårt land og overrakte henne blomster. Det var ikke så lett å arbeide for fredsarbeidet i en liten by som Trondheim, det var stadig motbør å få, men fred vilde allesammen ha når det kom til stykket.

På spørsmål av Kari Aas oplyste frk. Mohr at Kvinneligaens internasjonale hovedstyre har sitt sete i Genève. Det består av en ærespresident, 3 visepresidenter samt 12 medlemmer fra forskjellige land. Efter møtet arrangertes under god tilslutning en festlig tilstelning på Britannia hotell til ære for foredragsholderen.

Marie Lous Mohr. Pedagog og fredsarbeider. Leder av IKFF 1934-1947. Medlem av det internasjonale hovedstyre fra 1934, internasjonal visepresident 1946-52, president 1952-56. Æresmedlem i IKFF.

Besøk i Gaza

Vi bringer her vår landsformann, Ingrid Eide Galttungs inntrykk av forholdene blant de arabiske flyktningene i denne delen av Midt-Østen, nærmere bestemt Gaza. Nr. 1 Mars 1964

«Jeg har akkurat hatt den underlige opplevelse å besøke den del av verden som korrespondansen mellom vår organisasjons representanter og representanter for myndigheten i Israel og Libanon behandler. I en snau uke oppholdt jeg meg i Gaza, snakket med flyktningene der og FNs personale om deres situasjon, om internasjonale forhold og om FNs virksomhet. Naturlig nok var det alltid forholdet til Israel som dominerte samtalene. Det opphissede hat som vi er vant til å høre når arabere her brukt som fellesbetegnelse for borgere i arabisktalende land - snakker om jøder og om Israel - møtte vi ikke. Det vil si - det ble uttrykt på en annen måte - mer stillfarende og dermed også for våre ører mer overbevisende. Og igjen opplevde vi denne reaksjonen i oss selv, som alltid forbauser en -det er noe kvalitativt helt forskjellig å vite at et problem eksisterer, at vel en million flyktninger mener seg fordrevet fra sitt eget land og lever akkurat så vidt over den grense som markerer den rene nød, - og det å se dette problemet. Se barn i filler, se skur mennesker bor i, skoler og sykehus så primitive at de liksom ikke hører vårt århundre til - se leirene så tette av mennesker at man skjønner at dette området - Gaza, har en befolkningstetthet ti ganger den som Nederland topper verdensstatistikken med. Det er noe uvirkelig over hele stedet, og nettopp det at intet skjer, og at tiden nærmest ikke har mening fordi den ikke lar seg avgrense i hendinger, virker deprimerende på en som kommer utenfra, og vant til at tid nettopp får mening ved at man bruker den.

Men hvorfor gjør de ikke noe - hvorfor er de ikke i løpet av denne tiden organisert, man griper seg i å tenkte at i dette samfunnet ville jødene fått jordene like grønne som de er på andre siden av grensen - de ville ha brukt den menneskelige arbeidskraft på en eller annen måte - og de ville ha klart å utvikle en slags lojalitet og solidaritet i gruppen som gjorde at de på en eller annen måte klarte å endre sin situasjon, om ikke annet ved å endre forholdene på stedet der de i øyeblikket er. For det underlige er at her er fremdeles en rekke arbeidsoppgaver - veier, skoler, jord - oppgaver som krever arbeidsinnsats i første rekke. Og arbeidskraft er det eneste dette stedet har nok av. Men passiviteten er det dominerende - det virker som om dette er en form for tilværelse et sted mellom liv og død, ikke noen av delene, og ingenting er normalt, eller krever normal innsats av noen. Man overlever - og man venter. Og man får så vidt nok til å greie det ved hjelp av FNs innsats gjennom UNRWA. Pro pers. 10 kg hvetemel, litt olje, sukker, bønner, ris og et sepestykke pr. måned.

Palestinske barn i ett flyktingläger.



Ingrid Eide (Galtung). Sosiolog, fredsforsker og politiker (Ap). Landsleder IKFF 60-årene.

Hva de ellers måtte ønske, får de byttet til seg, eller prøve å kjøpe om de får seg en småjobb til noen piastre. Og dette fyller da livet, man handler med sine rasjoner.

Av positive ting er arbeidet med utdannelsen av de unge og ikke minst av kvinnene. Skolene er fulle og det investeres i den oppvoksende slekt, her utdannes lærere og mekanikere, kontorfolk og elektrikere, yrker som er vel kjente hos oss - og på yrkesskolen er taknemligheten overfor Norsk Flyktningeråds vesentlige støtte stor og ekte. Uten denne utdanningspolitikken ville man ikke sett noen ende i det hele tatt på den sum av elendighet stedet representerer. Og disse unge får da for en stor del etterhvert arbeid i andre araberland - for ett år eller to - så er det tilbake til Gaza. For det er der de venter. Venter på at de på en eller annen måte skal kunne få gå over den grensen som lukket adgangen til jorder, byer og hus de ikke hadde drømt om at de noen gang skulle forlate, som sperret adgangen til ørkenområdene de var vant til å flytte sine telt utover til de forskjellige årets tider. En grense slik sperret i en ørken hvor reiser over lange strekninger har tusenårs tradisjoner er liksom så uendelig meget mer meningsløs enn grenser andre steder hvor folk har vært stedsbundne i en annen forstand.

Disse flyktningene holdes der, sier man, de kunne vært absorbert av andre araberland - men det er lett nok å si for en som selv ikke er en av dem. Det har ingen relevans i det hele tatt for disse menneskene å snakke om en fremtid et annet sted enn i deres eget land. Selve tanken ville være et svik for dem. Det de lever for er en upresis fremtidsstro - at verden må forstå,

at jødene må innse - at de selv må bevise sin dyktighet ved den ungdom som fostres. Og kanskje i denne tro på at ungdommen kan dyktiggjøres til å endre deres tilværelse – og ved at denne dyktiggjørelsen ikke er ved våpentrening alene, men ved at de bringes til å bli moderne mennesker som mestrer en moderne verden

bedre enn deres foreldre gjorde, ligger en spire til utviklingen av et fellesskap i denne delen av verden også, tvers over en grense som nå synes uoverstigelig. For underlig nok er det fremdeles en grunn tro på at jøder og arabere før har bodd fredelig side om side å spore i dette hatets og håpløshetens område.»

Israel og Araberstatene

Nr. 2 Juni 1967

Johanne Reutz Gjermoe. Økonomi, statistiker.
Norsk medlem av WILPFs internasjonale styre.

Johanne Reutz Gjermoe, som nettopp er kommet hjem fra en reise i Midt-Østen skriver her om sine inntrykk:

Det er ingen tvil om at den nåværende situasjon i Midt-Østen henger sammen med den politiske situasjon i det hele, med krigen i Vietnam i særdeleshett og har vært forberedt i lengere tid.

For en tid siden sa Kosygin i en tale noe som kunne forstås slik at hvis ikke USA stanset krigen i Vietnam ville det oppstå uro andre steder i Asia. Noen tenkte da på Thailand. Noen tid etter tok sabotasjehandlingene på grensen mellom Syria og Israel et påtagelig oppsving, og har siden økt i voldsomhet og hyppighet. I februar 1966 ble også den siste rest av den moderate fløy av Baathpartiet i Syria skiftet ut med et mere Kinavennlig styre. Kina er også det land som har gitt den nyopprettede Palestinas Frigjøringsfront diplomatisk status. Frigjøringsfronten har fått sitt eget kontor i Peking, og dens medlemmer får opplæring i gueriljakrig i Kina.

Ingen som er kjent med forholdene i Israel og de omliggende naboland ville si at et enkelt av disse landene ville kunne føre en krig alene mot Israel. Krig føres ikke bare med soldater og våpen ved fronten. Ja, selv ikke Egypt vil tåle den politiske og økonomiske påkjenning i lengere tid. Det hele ser ut som et spill for å få USA engagert andre steder enn i Vietnam. Men det er et farlig spill som kan sette hele verden i brann for tredje gang i dette århundre. Og det kan man gå ut fra at hverken Kina eller Sovjet vil. Farlig også fordi mennesker, som i snart 20 år - fra en kummerlig flyktningetilværelse - har sett hen til krig som eneste løsning på sine problemer, blir brukt i dette spillet.

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet, som har en seksjon i Libanon og en i Israel, har fulgt utviklingen i Midt-Østen helt siden staten ble opprettet. På Ligaens 50-årskongress i Haag i 1965 ble en «facts-finding» komite for Midt-Østen opprettet, og denne komite sendte den 12. november i høst et inntrengende skriv til generalsekretær U Thant, hvori vi beklager at NF's fredsbevarende aksjoner, her UNTSO og UNEF, også har tjent til å låse fast en konflikt som burde vært løst for lenge siden. Vi ber U Thant ta opp hele problemet Midt-Østen innenfor FN før det er for sent.

Etter vår mening er det ikke nok å hindre uro på grensene mellom to land som er i konflikt. Det må også samtidig arbeides med løsninger av konfliktene som ligger til grunn for uroen.

Vår komite besøkte Midt-Østen i April-Mai i år og var imponert over den rivende utvikling som hadde funnet sted i araberstatene i de siste par år, særlig i Libanon og Jordan. Egypt besøkte vi ikke. Araberne er et gammelt kulturfolk, elskverdige og gjestfrie, med tradisjoner og uendelige muligheter for fremtidig innsats. Over alt var det flyktningenes skjebne som kom i forgrunnen ved alle konferanser, offisielle som private. Situasjonen med oppdelte landsbyer, piggrådgerder mellom husene og Jerusalem oppdelt i to, var uholdbar og tjener bare til å vedlikeholde daglig hat og forbitrelse. UNRWA gjør en fantastisk jobb blant flyktningene, og det er ikke tvil om at det arbeid UNRWA utfører, især på skole- og undervisningsfronten med tiden vil forandre arabernes syn på tilværelsen og verdenssituasjonen i det hele. Men det vil ta tid, og i mellomtiden går den eldre generasjon av flyktninger til grunne. Problemet palestinaflyktningene, som nå utgjør 1,3 millioner mennesker, er blitt så stort og komplisert, at det er tvilsomt om Israel kan løse det alene lenger. Hele verden må nå være med på å finne løsningen. FN, som er ansvarlig for at staten Israel ble opprettet og hvor Sovjet stemte for, har hittil ikke kommet noen vei.

Det er nok ting som kan sies om Israels forhold til sine arabiske naboer og sin arabiske minoritet. Frykt, mistenksomhet og stadig usikkerhet fører til negative reaksjoner. Men det har også vært positive reaksjoner, og det fins grupper i Israel som arbeider med løsninger av konflikten. Vi skal også huske på at Israel i 1947 godtok FN's opprinnelige plan om å dele Palestina i en jødisk og en arabisk stat.

Det er ikke tvil om at tiden vil arbeide for begge parter, men da må det ikke bli krig. Krig vil ikke løse noen konflikter i Midt-Østen, ingen av statene vil tjene på det, flyktningene aller minst. Men å bringe forholdene tilbake til status quo vil heller ikke være mulig lenger. Nå må FN, stormaktene og alle tenkende mennesker reise en verdensomfattende opinion for løsning av konflikten mellom Israel og araberstatene. Arabernes løsning: Å utsette Israel er ingen løsning og vil ikke tjene arabernes interesser.

For Israels skyld, men også for arabernes: Stans krigen i Vietnam og sammenkall en verdenskonferanse for fred, hvor også Sovjet-Samveldet er med. Da blir det også mulig å løse konflikten i Midt-Østen.

Til regjeringen

Nr 3/4 Desember 1970

Vår organisasjons internasjonale Hovedstyremøte, så vel som vårt eget Landsmøte 1970 har besluttet å henvende seg til Den Norske Regjering i følgende saker:

1 Fortgang i arbeidet med forberedelser til en All-europeisk konferanse om sikkerhet og samarbeid. i denne sammenheng ser vi det som særlig viktig at sikkerhetspolitiske saker som ikke allerede er entydig definert som militære, bringes ut av sin blokk-sammenheng og tas opp til bred drøfting i all-europeiske fora. Vi tenker her bl.a. på miljø- og forurensningsproblemer hvor samarbeidstiltak er nødvendige om man skal kunne løse problemene, og hvor det er ganske urealistisk å forberede samarbeidstiltak på en slik måte at de ikke mest mulig sikrer en bred deltakelse på tvers av, og ut over, blokk-krammene. Vi har merket oss at Norge deltok på den konferanse som nylig ble holdt i NATOs miljøvernkomite, og er forbauset over dette, da det tidligere i år var grunn til å tro at man på politisk hold ikke så NATO som velegnet forum i slike saker.

Det er vårt syn at bl.a. saker av denne art bør henlegges til all-europeiske og globale fora, både fordi de mest rasjonelt kan løses i mer geografisk omfattende fora, og fordi man bør unngå at stadig nye saker defineres inn i en blokk-sammenheng.

Planer for en All-europeisk konferanse om sikkerhet og samarbeid er allerede gamle, og bør snarest realiseres mens det politiske klima i Europe er egnet for lansering av nye samarbeidsformer. Konferansen bør også få et opplegg som medfører en fortsettelse, slik at det regelmessig blir arrangert konferanser av denne type, og slik at en viss saksmengde naturlig henlegges til dem.

Vi har det bestemte inntrykk at spørsmålet om en slik all-europeisk konferanse ikke har vært tilstrekkelig oppmerksomhet fra norsk side. Planen har vært omtalt meget generelt og med liten entusiasme, til dels halvt utsatt under henvisning til ulike problemer som bør være løst før man får en slik konferanse. Vi har den tro at en slik konferanse kunne bidra til en løsningen av All-Europas problemer, og at det ikke er hensiktsmessig med en fortsatt utsettelse av konferansen inntil en lang rekke av de problemer man står overfor «har funnet en løsning».

2 Etniske minoriteter. Man har merket seg at det fra Sosialdepartementets side gjøres et systematisk arbeid omkring sigøynernes stilling i Norge, og at flere instanser og nye organ vil ta for seg fremmedarbeidernes kår i Norge. Vi tillater oss å sette dette problemet inn i et noe bredere perspektiv, og vil foreslå

at man tar for seg nordmenns forhold til fremmede grupper, folk, kulturer, uansett om kontakten mellom nordmenn og «de andre» finner sted i, eller utenfor Norge. Vi mener det er grunn til å tro at nordmenn, til tross for årelang erfaring med slik kontakt, ikke er slik innstilt og forberedt på kontakt med fremmede, at kontakten kan finne sted i gjensidig tilfredsstillende former. Man støter på til dels sterkt diskriminerende holdninger, og noe nær rasistiske fordommer.

Vi tror derfor at det er nødvendig at man gjennom skoleverket på alle nivåer søker å sette i gang opplysningsarbeid som på den ene side behandler det biologisk-genetiske grunnlag for «raseforskjeller», på den annen side drøfter kulturelle og psykologiske faktorer som betinger ulikhet i vår egen holdningsdannelse til ulikhet og variasjon. Vi ser det videre viktig at de grupper av nordmenn som i første rekke eksponeres i slik kontakt med fremmede, så langt det er mulig bringes til forståelse av dette problemets art og rekkevidde.

I internasjonale organer, ikke minst innenfor FN, har Norge deltatt i arbeidet for å øke og bedre internasjonal kontakt. Dette arbeidet bør følges opp på vårt lokale plan, om vi skal ha håp om at det internasjonale samfunn i fremtiden skal få de kvaliteter vi offisielt har ment å etterstrebe: likeverd og forståelse, gjensidighet og respekt.

3 FNs Sikkerhetsråd. Man har festet seg ved det forslag Finlands FN-ambassadør fremsatte i våres om regelmessige, uformelle møter på utenriksministerplan i Sikkerhetsrådet. Vi mener at forslaget vil ha verdi i seg selv ved at det sikrer en løpende kontrakt, før, eller på tross av, konflikter og kriser av alvorlig art. Videre er vi av den oppfatning at tiltaket vil kunne bidra til igjen å gjøre FN til et sentrum for verdens problemer, et sentrum hvor problemene ikke bare «paraderes for åpen scene», men også finner sin løsning i regelmessig kontakt mellom fremtredende politikere.

4 FNs charter, artikkel 33. Det synes som om FN har gjort en større innsats, og har opprettet flere organer for å løse humanitære samarbeidsoppgaver, enn for å løse oppgaver av politisk art. På ad hoc basis har man kunnet opprette meglingsinstanser for løsning av politiske tvister, men det synes viktig å få et organ for dokumentasjon og meglings som kan bistå nasjoner med å finne fredelige konfliktløsninger. Den internasjonale domstol er ikke egnet for det store spektrum av oppgaver man her står overfor, og den juridiske ekspertise er heller ikke den eneste,

eller mest relevante for oppgavene. Det er snarere sannsynlig at slike oppgaver kunne ivaretas innenfor rammen av UNITAR, FNs institutt for opplæring og forskning, og at man kunne opprette vel forberedte mobile enheter for ikke-voldelig konfliktløsning hvis tjenester FNs medlemsland kunne benytte for intra-såvel som internasjonale formål.

5 U-land og forurensning. Selvom forurensning tilsynelatende er et «velstandsproblem» som rammer de industrialiserte land i første rekke, bør man i arbeidet for å finne løsninger på forurensningsproblemene påse at dette ikke skjer på u-landenes bekostning. Spesielt er vi redd for at industri «vi» ikke ønsker, med henvisning til miljøskader, skal bli plassert i u-land, eller at produksjonsutstyr og produkter «vi» ikke

lenger vil anvende, av samme grunn, skal bli eksportert til u-land. På den annen side ser vi også en fare i at kostbare særtiltak som viser seg nødvendige i våre høyt industrialiserte land, automatisk skal anvendes i u-land, og dermed påføre disse landene økte utgifter i forbindelse med allerede kostbar industrireising. U-landene bør snarest, og i alle relevante sammenhenger, tas med i drøftinger av miljø og forurensningsproblemer, slik at disse kan sees i et mest mulig globalt perspektiv, og slik at den ene parts «renselsesforsøk» ikke blir til den annen parts forurensningsproblem, på lengre sikt. Vi ville tro at dette spørsmålet bør reises i FNs organer, både i særorganisasjoner (ILO, WHO, FAO, UNESCO) og innenfor UNCTAD-konferansene, og vi håper på et norsk initiativ.

NATO, beredskapslovene og selvpålagte restriksjoner

Forkortet versjon av artikkel i Fred og frihet nr 4, desember 2007.
Innholdet basert på artikler i Fred og frihet 1949-85.

Protest mot NATO

Den 4. april 1949 vedtok Stortinget å gå inn i militæralliansen Atlanterhavspakten som trådte i kraft 24. august samme år. Det skapte store reaksjoner og folket ble splittet, så også innad i IKFF. Lektor Aasny Alnæs var landsformann i IKFF i 1947 – 1949. Hun begrunnet aktivitetene på denne måten:

«I vår formålsparagraf står det at vi skal utforske årsakene til krig og forsøke å fjerne dem. ... Ligaen forplikter seg til å ta stilling til alle avgjørelser som treffes på det politiske, sosiale og økonomiske området. Nettopp nå står Norge overfor en politisk avgjørelse som i høy grad er bestemmende for landets framtidige skjebne, og etter vår mening også for spørsmålet krig eller fred – nemlig spørsmålet om Norges eventuelle tilslutning til Atlanterhavspakten.» (fred og frihet 1/1949)

På denne bakgrunnen besluttet landsstyret å sende en henstilling til regjeringen. Her ble det pekt på at "en tilslutning til den påtenkte Atlanterhavspakten betyr en ytterligere tilspissing av motsetningene mellom øst og vest." Den 14. januar 1949 sendte IKFF en henstilling til Den norske regjering og ba om at Norges eventuelle tilslutning til Atlanterhavspakten måtte følge demokratiske prinsipper og først legge

forslaget fram for folket (fred og frihet 4/1989). Fredsorganisasjonene sto samlet i kampen mot at Norge skulle slutte seg til alliansen og dermed gå inn for ny opprustning.

Et stort folkemøte i Oslo i Verdensteateret den 29. januar 1949, arrangert av bl.a. IKFF, vedtok denne resolusjonen:

"Vi ønsker ikke at Norge skal slutte seg til Atlanterhavspakten

- fordi vi mener at dette vil utdype kløften mellom øst og vest og dermed øke faren for krig,
- fordi det vil splitte Norden og skape splittelse i det norske folk,
- fordi det vil bety et mistillitsvotum til De Forente Nasjoner."

Av de 1300 menneskene som var til stede, stemte bare 50 i mot resolusjonen.

Alvorlige konsekvenser for IKFF

IKFF sto i fronten i motstanden mot NATO. Dette skapte uro innad i organisasjonen. Utad ble IKFF beskyldt for å være en dekkorganisasjon for kommunistene. I fred og frihet 2/1949 finner landsstyret det nødvendig å gå ut med en lengre redegjørelse til medlemmene. "På forskjellig hold har den misforståelse gjort seg



gjeldende at Kvinneligaens hovedstyre i Oslo i sin aksjon vedrørende Atlanterhavspakten har samarbeidet med Norges kommunistiske parti. Denne oppfatningen er ikke riktig. Kvinneligaens styre har vært fullt i overensstemmelse med IKFFs konstitusjon i alt den har foretatt seg. I følge denne er IKFF en partipolitisk nøytral organisasjon som ikke kan ha organisert samarbeid med noe enkelt politisk parti. Dette betyr imidlertid ikke at Kvinneligaen kan la være å ta standpunkt til politiske spørsmål som er av sentral interesse for fredsarbeidet. ..IKFFs styre reagerte spontant mot den udemokratiske framgangsmåten som ble fulgt i behandlingen av Norges tilslutning til Atlanterhavspakten, ... gjennom innlegg på møter og i avisene ble styret mer og mer styrket i sin oppfatning: Norges tilslutning til Atlanterhavspakten ville bety en øking av krigsfaren, Atlanterhavspakten i seg selv ville bety opprusting i alle land, økt frykt og spenning (de psykologiske årsaker til krig), økte økonomiske vansker (de økonomiske årsaker til krig), øking av det politiske konfliktstoff innad og utad (de politiske årsaker til krig). ...

IKFFs klare stilling mot NATO førte til en storm av hatske angrep og grove beskyldninger i avisene, og mange medlemmer meldte seg ut. I fred og frihet fra denne perioden kommer de indre motsetningen i liten grad fram, bortsett fra denne redegjørelsen.

Beredskapslovene

Beredskapslovene var en fellesbetegnelse på fem lover som ble vedtatt 15. desember 1950. Innholdet ga i korthet regjeringen fullmakt til å overta Stortingets funksjoner, adgang til å kontrollere telefonsamtaler og skjerpning av forræderibestemmelsene (dødsstraff som kan idømmes etter den militære straffelov). IKFF var også nå i første rekke blant protestantene. Lederen til fred og frihet nr 4/1950 kommenterer mediedebatten slik: «De som er enig i de nye framleggene hevder at det jo nettopp er for å forsvare vårt rettssamfunn og vårt demokrati at vi må vedta disse lovene som skal

sikre oss mot forrederi og mot angrep innenfra. Og så heller de barnet ut med vaskevannet. De uthuler vårt demokrati av angst for at andre skal ødelegge det. Og vi kommer tilbake til det evige problem: forholdet mellom mål og midler: Kan et demokrati forsvares med midler som er uforenlig med det som karakteriserer selve dette demokratiet?»

Den 27. november 1950 sendte landsstyret for IKFF, undertegnet av formann Ingeborg Lyche og viseformann Ingerid Borchgrevink, et brev til Stortingets Presidentskap: «[...] Vi vil derfor straks presisere at etter vår mening vil en slik lov ha liten betydning når det gjelder å forhindre et væpnet overfall på Norge eller spredning av krigerske konflikter til norsk område, og de vil i vesentlig grad svekke vår moralske styrke under en mulig okkupasjon. At vi ubrytelig holder fast ved menneskerettighetene og rettsprinsippene er det eneste moralske grunnlaget for en front mot diktaturmakter. Vi mener at en rekke av de foreslåtte bestemmelser, som også skal komme til anvendelse uten at landet er i krig, gjør vårt vern om demokratiet mindre effektivt fordi de svekker og uthuler det innenfra og gir uttrykk for manglende tillit nettopp til de verdier og prinsipper vi ser det som vår oppgave å forsvare. ... Vår organisasjon, Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet har som nærmeste arbeidsoppgave å bidra til å skape en internasjonal etikk som grunnlag for samliv mellom folkene og individene. Vi anser de framlagte lovforslagene som uforenlig med såvel internasjonal som nasjonal etikk. De er i strid med menneskerettserklæringen vedtatt av FN i 1948 og med norsk grunnlov og rettsbevissthet.» (fred og frihet 5/1950) .

Ellen Elster. Sosionom. Redaktør av Fred og Frihet 1996-2007.

Kald krig

Situasjonen var ikke lett og møtte mye motstand utenfra. Høyres pressekontor sendte et oppsett rundt til høyreavisene hvor det ble påpekt at "en organisasjon med det misvisende navn «Kvinneligaen for Fred og Frihet,[...] Det skulle da – for å rydde bort slike misforståelser – være tilstrekkelig å minne om at denne kvinneliga har avgitt en protest mot Atlanterhavspakten, mens den har forholdt seg temmelig taus overfor maktmisbruket bak 'jernteppet'." Ingeborg Lyche, som da var landsformann, sendte et innlegg til pressekontoret for å redegjøre for IKFFs standpunkt. Pressekontorets svar er: «Vedlagt tillater vi oss å returnere Deres manuskript 'Fred og Frihet', idet vi ikke finner å kunne stille vårt kontor til disposisjon for angrep på Atlanterhavspakten.»

Året etter var Høyres pressekontor ute igjen og flere lokale høyreaviser gjentok denne i sine ledere. Vi siterer fra fred og frihet 3/1950: «Av Stortingets bevilgning på 10 000 kroner til 'opplysningsarbeide for fredssaken' har Utenriksdepartementet gitt en organisasjon som heter 'Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet' et bidrag til fredsbevarende virksomhet på 500 kroner i dette budsjettår.[...] Vi synes nemlig at den norske skattebetalers penger er blitt grovt misbrukt.[...] Men det er den meget store hake ved tingene at kvinneligaens måte å arbeide for freden på går bent imot både Stortingets og Utenriksdepartementets måte, som er den måte vårt folks store flertall har gitt sin tilslutning.»

Ingeborg Lyche svarte blant annet:

«Vår aksjon mot A-pakten i fjor ble ikke ført etter kommunistiske direktiver. Vi presiserer igjen at vi er og var motstandere av pakten fordi vi er motstandere av enhver militær pakt, fra hvilken side den enn tilbys. Vår motstand ville selvsagt være den samme om en forsvarspakt var tilbudt fra Sovjet-Samveldet. Slik som Deres leder er skrevet, virker det som om den ønsker å mistenkeliggjøre fredsarbeid og fredssak i Norge i det hele tatt.»

I et intervju med Johanne Skog Gripsrud (1988) forteller Aasny Alnæs om sine opplevelser fra denne tida: «Først og fremst var det en skuffelse å oppleve gleden over vår nyvunne fred alt var avløst av en ny frykt og et nytt fiendebilde som ble uttrykt i ordene 'aldri mer 9. april'. Som leder av Kvinneligaen var jeg sterkt opptatt av kampen mot at vårt land skulle slutte seg til en militærallianse med de konsekvenser det sikkert ville medføre med ny opprustning og deling av verden i fiendeblokker. ... Folk var sterkt engasjert i debatten som fulgte, men klimaet hardnet snart til. Det ble en vanskelig tid for fredsarbeidere, og det var vanskelig å få inn artikler i avisene for å imøtegå grunnløse beskyldninger mot IKFF. Organisasjonen og vi som var tilsluttet IKFF ble beskyldt for å være under kommunistisk innflytelse. Etter noen år i "kald

krig" med mistenkeliggjøring av fredsfolk og av Kvinneligaen og andre fredsorganisasjoner, måtte vi legge ned vårt salg av fredsblomsten. Den var IKFFs viktigste inntektskilde.»

De selvpålagte restriksjonene

De besto av to typer erklæringer. Den første stammer fra før Norge gikk inn i NATO. Da erklærte regjeringen at Norge ikke ville «åpne baser for fremmede makters stridskrefter på norsk territorium så lenge Norge ikke er angrepet eller utsatt for trusler om angrep.» I 1951 presiserte forsvarsminister Jens Christian Hauge basepolitikken om at den ikke var til hinder for at Norge åpner baser for allierte stridskrefter ved konflikt eller trusler om konflikt, og at den ikke var til hinder for at Norge deltar i allierte samøvinger eller tar imot kortvarige besøk av våre allierte fly- og flåtestridskrefter allerede i fred.

Den andre selvpålagte restriksjonen handlet om kjernefysiske våpen på norsk territorium. På NATOs toppmøte i desember 1957 holdt statsminister Einar Gerhardsen en omtalt og tildels kontroversiell tale som konkluderte med at Norge ikke hadde noen "planer om å la opprette lagre av atomvåpen på norsk område eller installere utskyttingsbaser for mellomdistanseraketter på norsk territorium."

IKFF var raskt ute med å gratulere statsministeren. 10. januar 1958 sendte Marie Lous Mohr et brev på vegne av landsstyret (gjengitt i fred og frihet 1/1958): "Norsk Gruppe av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet vil gjerne overfor Dem og Den Norske Regjering få gi uttrykk for vår store takknemlighet fordi De på NATO-møtet i Paris før jul så klart og bestemt ga uttrykk for det norske folks mening med hensyn til baser og rakettvåpen på norsk jord. Vi ser det slik at Deres innsats på NATO-møtet laget den første lille åpning til den avspenning og villighet til forhandling hele verden i lang tid har lengtet etter. Vi føler vi kan ta fatt på det nye år med større håp og tro på fremtiden enn vi kunne tenke oss muligheten av før NATO-møtet tok til. Vi vil gjerne få uttrykke det håp at den tidsfrist som ble fastsatt på NATO-møtet må bli nyttet fullt ut og at Norge forsatt vil gjøre sin innsats for avspenning og fred."

Til medlemmene skriver fred og frihet (1/1958) under tittelen "Roma midt imot". "Det var mange som trakk pusten med et lykkelig lite gisp da det ble kjent at statsminister Einar Gerhardsen på det store NATO-møtet i Paris erklærte at Norge ikke ønsket baser og rakettvåpen. 'De store' fikk ørene på stilker. Var det noen som ikke fulgte taktstokken? Det ble alminnelig uro over en slik mislyd i orkesteret. Foreløpig kom dissonansen fra en enkelt stemme, men lenge varte det ikke før en til falt inn og støttet opp. Danmarks statsminister H.C. Hansen ga Norges regjeringssjef sin kraftige tilslutning og ga erklæring om at heller

ikke den danske regjering ville tillate atom- og vannstoffvåpen på dansk grunn. Verden rundt gikk telegrammene, og alle aviser var fulle av kommentarer, både for og imot, kanskje mest for. Men, allerede mot slutten av året stiller fred og frihet (4/1958) spørsmål om det bare var tomme ord. «Har Norge forandret sin mening? Det ser ut til litt av hvert. I det minste var avisene av alle partier her i oktober fulle av beretninger om batterier for atomvåpen på norsk jord. Men Amerika blunker ikke for slikt. Vi ble tilbudt enda en bataljon. NIKE-luftvernraketter som består av 4 batterier. Og Norge har akseptert dette flotte tilbud som heller ikke blir kostbart. Amerika vil betale det for oss! ... Personell for rakett-våpen har vi i mellomtiden fått utdannet i Amerika, hvor en rekke unge norske menn har gjennomgått en skoloring for dette formål. Har den norske regjering forandret standpunkt?»

Restriksjonene kun for å dempe opposisjonen

I mange år opplevde vi at de selvpålagte restriksjonene ble brutt. I 1981 skulle Norge forhåndslagre krigsmateriell. Stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet og IKFF-medlem Ingrid Eide sa blant annet i sitt innlegg i stortingsdebatten: "Norge legger stor vekt på selvpålagte restriksjoner i sin forsvarspolitik og Arbeiderpartiet har gitt til kjenne økt vilje til å utdype denne formen for rustningskontroll.[...] Den brede folkelige motstand mot denne avtalen lar seg ikke knekke av vedtaket i dag. Vi har nå fått sterke, innsiktsfulle og krevende interessegrupper for nedrustning, og de folkevalgte vil måtte ta hensyn til dette. Enkelt oppsummert er denne forhåndslagringssaken etter mitt syn nok et skritt i gal retning – og på et særlig galt tidspunkt. Jeg vil markere dette med min stemmegivning." (Stortingsforhandlinger Nr 19 6. – 13. januar 1981 og gjengitt i fred og frihet 1/1981).

I 1985 krevde fredsbevegelsen ved to anledninger at Norge skulle kreve erklæring av krigsskip fra NATO om at de ikke hadde atomvåpen ombord.

I 1982 hadde forsvarsminister Sjaastad sagt i Stortinget:

«Det er fortsatt den norske regjeringens politikk at vi bør unngå at fremmede krigsskip medfører atomvåpen. Dette er både våre allierte og andre atommakter kjent med. Vi regner med at såvel våre allierte som andre atommakter aksepterer denne forutsetningen. Det avkreves ikke erklæring om dette fra vedkommende land.» (fred og frihet nr 1/1986)

Gunvor Holtan, IKFF Tromsø holdt appellen: "Vi er samlet her for å demonstrere vår avsky mot atomvåpen og for å kreve vår rett: at norske myndigheter sørger for at norsk atompolitikk om ikke atomvåpen i Norge i fredstid – blir håndhevet og respektert. ... Det er sørgelig, men sant: Vi har alle en sterk følelse av at hensynet til NATO går foran hensynet til den norske befolkningen og til norske bestemmelser. ... Atomdrevne ubåter har ikke adgang til å anløpe Tromsø havn, nettopp pga faren for utslipp. Dette må også

gjelde for fartøy som er utstyrt for å kunne føre og bruke atomvåpen – hvis de ikke har avgitt skriftlig erklæring om at de ikke har atomvåpen ombord." (fred og frihet nr 1/1986)

Ny generasjon av fredsarbeidere

I dag synes en å ha glemt det hele, beredskapslovene og selvpålagte restriksjoner. Warszawapakten opphørte, mens NATO består. Hvorfor? I 1999 fikk vi et nytt NATO, en ny strategi, out-of-area, og i sterkere grad styrt av USAs maktpolitiske begjær. Den nye strategien bidro til å senke terskelen til å gå til angrep mot andre land.

Det vi vet er at Norge er med i atomstrategien slik den utformes i NATO. Om tida som var skriver IKFF i jubileumsheftet fra 1985: "Striden om A-pakten, NATO og beredskapslovene ble en stor belastning for IKFF. Mistenkeliggjørelsen i avisene virket sterkt, og ikke alle avisene var åpne for motinnlegg, enda de hadde trykt angrepene. En stor del av medlemsstokken falt fra, og mange lokalavdelinger gikk i stå under den kalde krigen. Dette har Ligaen lidd under i mange år, faktisk måtte en ny generasjon vokse opp før det kunne bli noen respons for fredsarbeidet".

Etterord 2014

Med norsk generalsekretær i NATO og økende spenning mellom Russland og Vesten er Norge tettere sammenvevet med NATO enn på flere tiår. Det er forslag om ny overvåkingslovgiving mot politisk virksomhet for å bekjempe eller forebygge terror. Forhåndslagrene skal oppgraderes og utstyres med nytt moderne krigsmateriell. Kampen fortsetter

Historisk avtale i Genève. Sovjet trekker seg fra Afghanistan

Nr.2 1988

14. april 1988, etter seks års forhandlinger, undertegnet Afghanistan og Pakistan avtalen om sovjetisk tilbaketrekning fra Afghanistan. 115.000 sovjetiske soldater skal trekke seg ut av Afghanistan i løpet av 9 måneder. Sovjet og USA står som garantister for avtalen.

Norske våpen dreper best

Krigsprofitt og våpeneksport på avveie Norge tjener store penger på krig. De ansvarlige i UD og i Regjeringen gjør ikke nok for å forhindre at våpen kommer på avveie.

Av Barbara Gentikow.

Nr. 4 2010



Krigsprofitt og våpeneksport på avveie. Norge tjener store penger på krig. De ansvarlige i UD og i Regjeringen gjør ikke nok for å forhindre at våpen kommer på avveie.

Ifølge aktuelle meldinger (28.10.2010) viser det seg at norskprodusert drivstoff i raketter har drept sivile i Irak. Dette fremgår av de siste Wikileaks om krigen mot Irak. Journalister fra NRK har gjennomgått disse dokumentene og har også ellers funnet mange eksempler på at våpen og krigsmateriell produsert i Norge har vært brukt i denne illegale krigen.

Slike avsløringer er ikke overraskende. For det første er det en kjent sak at Norge eksporterer store mengder våpen, for det andre har folk undret lenge på om det nå er så sikkert at ikke noen av disse våpnene havner i feil hender. Det er på tide å se nærmere på saken. Jeg skal i det følgende peke på en rekke momenter som viser at Norge tjener store penger på krig, og at de ansvarlige i UD og i Regjeringen ikke gjør nok for å forhindre at våpen kommer på avveie.

Norge eksporterte våpenmaterieell for 4,8 milliarder kroner i fjor. Eksporten har blitt tredoblet de siste fem år, i takt med USAs kriger i Irak og Afghanistan. USA er Norges største kunde i våpenforretninger, samtidig med

at USA er den største leverandør av våpen til Norge. Norge er blant de 10 største våpeneksportører i verden, og i forhold til befolkningstallet er Norge faktisk på en av de første plassene på denne listen. Størstedelen av norsk våpenproduksjon skjer hos Kongsberg A/S og Nammo Raufoss, Kongsberggruppens avdeling for ammunisjonsproduksjon. Begge eies 50 % av staten. Kongsberg og Nammo har 7.400 ansatte, 70 % av dem i Norge; dertil kommer underleverandørene.

I et etisk perspektiv kan det oppfattes som meget problematisk at et land som Norge som profilerer seg så sterkt som en "fredsnasjon", samtidig er en av de største våpeneksportører og tjener på at det er krig i verden. Et annet, mer håndfast problem er at norskproduserte våpen åpenbart havner feil steder. Dette problemet har med eksportkontroll å gjøre: Land som kjøper våpen fra Norge må undertegne såkalte sluttbrukererklæringer som fastslår at de ikke selger våpnene videre uten norske myndigheters godkjenning. Jeg var på et debattmøte i Studentersamfunnet i Bergen den 7. oktober i år, på 9-årsdagen for Norges deltakelse i krigen mot Afghanistan. Møtet hadde overskriften "Krigsprofittøren Norge". Da jeg undersøkte saken videre, fant jeg en rapport fra PRIO (Peace Research Institute Oslo), skrevet av forsker Hilde Wallacher, publisert i februar i år. Den heter Norge – en krigsprofitør? Forskeren peker på en rekke alvorlige svakheter ved Norges eksportkontrollpraksis. De tre viktigste er:

1. Ikke alle land må undertegne sluttbrukererklæringer. NATO-allierte og de nordiske naboland får levert de våpen de ønsker, uten å måtte redegjøre for hva de brukes til og hvem de eventuelt leveres videre til. Dette er et stort problem, særlig overfor storkunden USA som er involvert i minst én illegal krig, mot Irak og som mest sannsynlig videreselger norske våpen til Israel. "Ved at allierte land i prinsippet står fritt til å reeksportere norskprodusert militærteknologi til andre mottakere er Norge i prinsippet ute av stand til å utøve innflytelse på hvem som i siste instans kommer til å bruke disse varene". (Wallacher).

2. Norsk våpeneksport følger ikke konsekvent reglene om ikke å eksportere våpen til land som er i borgerkrig, som bryter menneskerettighetene og/eller som FNs Sikkerhetsråd har vedtatt sanksjoner mot. Norske våpenprodusenter har for eksempel levert nattkikkerter til Macau (med meget sannsynlig videre-

salg til Kina) og sambandsutstyr til Saudi-Arabia.

3. Mye av Norges eksporterte militærteknologi består av deler eller komponenter til våpensystemer. Dette gjør at produsentene er vanskelige å spore og ansvaret pulveriseres. Komponentene har ingen funksjon i seg selv, derfor kan eksporten virke uproblematisk. Norskprodusert drivstoff for raketter, kalt Hellfire, som ifølge Wikileaks er blitt brukt i Irak, er et eksempel for dette. Et annet eksempel er norske våpentårn på stridsvogner. Jeg vil tilføye et ytterligere problematisk moment. På møtet i Studentersamfunnet sa representanten for Nammo at konsernet har en filial i USA, med en etter hvert betydelig produksjon av militærutstyr. Det spørres etter hvilke regler produkter derfra blir eksportert. Ifølge Wallachers opplysninger er amerikanske regler for slutt-bruk på den ene siden strengere enn i Norge, men på den annen side "eksporterer USA våpen og annet militært utstyr til en rekke mottakere som ikke ville blitt godkjent for eksport fra Norge". Dette kan være et nytt smutthull for at norskprodusert militærutstyr kan komme på avveie, d.v.s. havne i land som Norge ifølge egne regler ikke skal eksportere til.

Det er på tide at det skjer en full gjennomgang av norsk våpeneksport, som AUF krever det nå. Og det er på tide at offisielle talsmenn for regjeringen, som statssekretær Espen Barth Eide, besinner seg isteden for å komme med kyniske uttalelser som at "våpen er laget for å brukes" og at "dagens våpeneksport er godt regulert og selskapene følger reglene slik de skal. Hvor mange sivile som drepes av norske våpen trenger vi heller ikke nødvendigvis få vite noe om". Hvis Norge ikke inntar en annen holdning står landets gode ry som fredsnasjon ikke bare i fare, men er allerede ødelagt. Norsk krigsprofitt og våpeneksport på avveie setter også den norske Nobelkomiteens utdeling av fredsprisen til president Obama, som den øverste representanten for Norges største våpenkunde og

–leverandør, i et meget problematisk lys.

Kilder:

1. "AUF krever full gjennomgang av norsk våpeneksport", publisert 28.10.2010, kan lastes ned fra: <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7355909>.
 2. Njord V. Svendsen: "Siste skrik i krig", en rapport om verdens største våpenmesse". Foto: Håvard Bjel-land, Bergens Tidende BT Magasinet, 10. juli 2010, s. 16-25.
 3. Fredslaget, <http://www.fredslaget.no>.
 4. Hilde Wallacher: Norge – en krigsprofitør? PRIO, 2001. Kan lastes ned fra: www.prio.no, www.forumfor.no og www.nca.no
 5. Dokumentarfilmen Et lite stykke Norge. Syv historier om vårt uskyldige land (2006), regissør Erling Borgen. Filmen ble laget med støtte fra NRK, men ble nektet visning da den var ferdig
 6. Dokumentarfilmen The Norwegian solution (2009), regissør Emil Trier. Med opptak fra Nammo og intervjuer med arbeidere i ammunisjonsproduksjonen. Vist på NRK1 sommeren 2010, men ikke tilgjengelig i nettarkivet.
- Kilde: <http://norskeforhold/bloggnorge.com/2010/10/26>

Barbara Gentikow. Professor i medievitenskap, skribent. Aktiv i IKFF Bergen.

Boikott franske viner

Nr. 1 1986

Et tjuetalls svenske freds- og miljøorganisasjoner har tatt initiativ til en slik aksjon. Bakgrunnen er at de franske prøvesprengningene fortsetter på den lille koralløya Mururoa i Stillehavet. Til tross for verdensomspennende protester valgte Frankrike den 24. oktober – på FNs nedrustningsdag og 40årsjubileum - å innlede en ny serie atomvåpensprengninger i det sørlige Stillehavet. Hittil har mer enn 140 franske atombomber spredd radioaktiv gift og fordervelse ut over hav, jord og mennesker i dette området.

25 ganger så mange soldater som leger i verden

Nr. 2 1988

Under årets FN-konferanse om nedrustning la den svenske tidligere diplomaten Inga Thorsson fram en del tall som viser hvor viktig det er for fredsbevegelsen å kunne vise til fakta i vår argumentasjon for utvikling av en felles sikker framtid. Det er en soldat for hver 43. innbygger i verden og bare en lege for hver 1.030 innbygger, altså 25 ganger så mange soldater som leger.

FN, verdens håp

Av Johanne Skog Gripsrud

Et innlegg på IKFFs møte i Sandnes 14.mai 2012

24.okt 1945, den første FN-dagen, hadde min generasjon virkelig grunn til å feire: «Seierherrene» etter 2.verdenskrig hadde erkjent at krig ikke løser verdens problemer! De opprettet De Forente Nasjoner, FN, og i pakten de underskrev står det: «hensikten med å opprette FN er å redde kommende generasjoner fra krigens svøpe». Krigstrøtte nasjoner satte nå sin lit til at FN skulle innfri den gamle drømmen om FRED PÅ JORDEN! Bak oss hadde vi 9.april og tysk angrepskrig, 5 års okkupasjon og en nyervervet fred, 8.mai.

Den største gleden i mitt lange liv er knyttet til disse fredsdagene i 1945. Vi startet allerede 7.mai. Et sus av glede gikk gjennom byen vår! Flaggene gikk til topps, krigen i Europa var slutt! En ny verden, en ny, lys framtid tok form i sjel og sinn.

Gledesrusen varte i flere måneder, men så kom sjokket; atombombene 6.og 9.august slapp USA sitt nye våpen over Hiroshima og Nagasaki i Japan. Atomsoppens ufattelige redsler nådde også vår utkant av verden. Hele menneskeheten befant seg plutselig i atomalderen! Hvordan ville dette prege våre framtidssplaner?

Vårt håp ble i enda sterkere grad knyttet til FN. Men ikke alle delte dette.

Myndighetene våre ville ikke gi slipp på de gamle maktmetodene. I 1949 meldte de Norge inn i militæraliansen Atlanterhavspakten, Nato. Vi fikk en delt verden med jernteppe, kald krig og en opprustning som fremdeles fortsetter selv om Muren og Sovjetsamveldet er borte.

Denne politikken har etter min mening satt fredsbevegelsens tenkning inn på et sidespor. Den er både «kneblet» og har fått lite gehør i debatten om krig og fred. Fredsorganisasjoner som IKFF har gjennom alle årene vært solidariske FN-entusiaster, med FNs «grunnlov» som alternativ til vold og krig

Tenkingen bak FN er ikke ny, men en videreføring av Folkeforbundets og skapt av store tenkere i mange kulturer. Også IKFF bygger på ideen om å gjøre slutt på krigene og heller løse konflikter mellom stater gjennom voldgiftsdomstoler. Sentralt for oss står Bertha von Suttner og boka «Ned med våpnene». Hun var venn og inspirator for Alfred Nobel, og fikk, som første kvinne, Nobels Fredspris i 1905. «Stafettpinnen» fra Bertha von Suttner ble gitt videre til den internasjonale kvinnekongressen i Haag i 1915. Kongressen samlet 1200 kvinner fra krigførende og nøytrale land. De forsøkte å stopp den pågående krigen, og vedtok et program som etter kongressen ble presentert for statslederne i

Europa og USA, også for kong Haakon 7 i det nye, frie Norge.

Ett punkt på fredsprogrammet var å opprette et forbund av stater som skulle forplikte seg til fredelige forhandlinger ved konflikter. At forslaget ble tatt alvorlig, viser pakten i Folkeforbundet, og seinere FN-pakten.

Kongressen grunnla også vår organisasjon, Womens International League for Peace and freedom. To av våre formødre fra USA fikk Nobels Fredspris; den første presidenten, Jane Addams, i 1931, og Emily Green Balch, den første generalsekretæren, i 1946. Lokallavdelingene i Rogaland ble stiftet i 1947 og er bare to år yngre enn FN, verdens største fredsorganisasjon. FN-dagen var derfor fast post på avdelingens program i mange år.

Fredsbevegelsen har mange grunner til å se på FN som verdens håp. Fredsorganisasjoner har ikke hatt kapasitet og økonomi til å gjøre fredshelter kjent for folk flest, historiebøker og media har bare plass til krigsheltene. Men i FN kommer også fredsorganisasjoner til orde. WILPF (IKFF) er en av NGO-ene som har rådgivende status ved flere av FNs særorganisasjoner. Også lokallavdelinger som vår har mulighet til å legge fram forslag gjennom WILPF. IKFFs Helga Stene og Ingrid Eide la for eks. fram for UNESCO et forslag om global fredsundervisning. I 1974 vedtok UNESCO en rekommandasjon rettet mot skolene. om fred og internasjonal forståelse. Norge støttet denne, og lokalt har IKFF arbeidet mye med å følge opp fredsundervisningen.

Men vi i IKFF er smertelig klar over den kamp som føres innad i FN om hvilken rolle organisasjonen skal ha i framtida. FN kan aldri bli noe annet enn det medlemsstatene gjør den til. Hva skal f.eks fredsnasjonen Norge med nye angrepsfly og nye milliarder til våpen? Mahatma Gandhi sa, og viste gjennom sitt liv, at det ikke er noen vei til fred, det er fred som er veien. Og Nobelprisvinner Albert Schweitzer bad oss fredsarbeidere være vaktbikkjer, og varsle viss freden trues. Og som vaktbikkjer spør vi: Skal vi fortsatt sette vår lit til FN?

Johanne Skog Gripsrud. Journalist og skribent.
Medstifter Rogaland IKFF. Redaktør av Fred og Frihet 1983-95. Æresmedlem IKFF.

Feil fakta, feil feminisme, feil fredspolitik

Av Edel Havin Beukes, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet IKFF, og Torild Skard, Norsk Kvinnesaksforening
Dagsavisen 4. april 2013

Forsvaret har lenge drevet målbevisst jakt på kvinner. Det er satt i gang i bred innsats for å få flere med i det militære med endring av regler, kampanjer, skoleing og innkalling til sesjon. Målet er nå 20 prosent kvinner. Men en har bare nådd opp i 8 prosent, så det fremmes krav om tvungen verneplikt for kvinner.

Feil politikk

Ingen motsetter seg at kvinner som ønsker det, frivillig søker en karriere i forsvaret og de må kunne gjøre dette på linje med menn. Men et press eller pålegg fra samfunnets side for å få kvinner inn i det militære blir helt feil. Kravene som nå fremmes, baserer seg også på feil fakta, feil feminisme og feil fredspolitik. Det er vanskelig å forstå hvorfor forsvaret vil rekruttere flere kvinner i en situasjon der forholdsvis få menn faktisk avtjener verneplikt. Det argumenteres med at kvinner og menn må likestilles, at kvinner vil bidra til å opprettholde verneplikts legitimitet, og at de vil føre til et bedre forsvar.

Misforstått likestilling

Kvinnelig verneplikt er en total misforståelse av likestillingsbegrepet. Ordet er høyst uklart og brukes med skiftende innhold. Mer og mer nyttes det med betydningen mekanisk likhet og likebehandling. Også der menn og kvinner har forskjellig situasjon, skal de behandles likt. I noen tilfelle er dette viktig for å redusere diskrimineringen av kvinner. Men i andre tilfelle svekker det kvinners stilling og vanskeliggjør livet deres. Likestilling dreier seg først og fremst om at kvinner og menn skal ha de samme menneskerettighetene og grunnleggende frihetene. Kvinner skal verdsettes og tildeles makt og ressurser på linje med menn. Men det betyr ikke at kvinner og menn absolutt må være like eller gjøre det samme i enhver situasjon.

Økt ulikhet

Myndighetene skryter av at Norge er et «likestillingsland», og det er riktig at vi står oss bra i mange sammenhenger i forhold til andre land. Men indeksene sier mer om velstand enn rettferdighet. Og likestillingsskrytet tilslører de reelle forskjellene mellom kvinner og menn: at menn fortsatt dominerer

der det er makt og penger, mens kvinner er underordnet, dobbeltarbeidende og lavtlønnet. Lederen for likestillingsutvalget, professor Hege Skjeie, fastslår klart etter omfattende analyser at likestillingspolitikken her i landet har spilt fallitt.

Samtidig som kvinner står svakest i samfunnet, har de fortsatt det tyngste ansvaret for fødsel, amming og ulønnet omsorg av barn og svakelege. Deres samfunnsnyttige innsats på dette området er omfattende samtidig som de betaler en pris i form av deltidsstillinger, redusert inntekt, tapt pensjon osv. Å pålegge kvinner en samfunnsbyrde som verneplikt i denne situasjonen er urimelig og kan forsterke de økonomiske og sosiale kjønnsforskjellene. I stedet for likestilling vil resultatet bli økt ulikhet.

Vold og brutalitet

Det er uklart hva som menes med at kvinner skal bidra til et "bedre" forsvar ved å tilføre ny innsikt, perspektiver og kompetanse. Hva er dette? Og tror tilhengerne av kvinner i det militære at et visst antall kvinner fortrinnsvis på lavt nivå vil medføre en vesentlig endring av strukturer og holdninger? Det er tydeligvis ikke meningen å endre den strengt hierarkisk oppbygde organisasjonen militæret har, kjennetegnet ved absolutt lydighet, fordi soldatene skal lære å forsvare seg, bruke vold og om nødvendig drepe. Nykommere blir integrert inn i systemet, og vi har sett at kvinner ikke er immune mot den brutalisering soldatlivet medfører og blir militarisert uten at forsvaret blir endret.

Ikke nok med dette. Erfaringene viser at kvinner i det militæret utsettes for vold, mishandling og voldtekt i betydelig omfang – ikke av fiender, men av mannlige soldatkolleger. Under krigene i Midt Østen ble tusenvis av amerikanske kvinnelige militære skadd for livet, lemlestet og voldtatt og noen endog uønsket gravide.

Fortielse og feiltolkning

Det lyder så idyllisk at kvinner skal være med og forsvare fedrelandet. Men det forties at Norges militære inngår i en allianse med verdens største militærmakt, som spenner over hele kloden og er ansvarlig for angrepskriger både i Afghanistan, Irak og Libya. Det hevdes at kvinner skal legitimere verneplikten, men i

praksis bidrar de til å legitimere en militarisert verden i et omfang vi aldri har sett tidligere.

Det vises ofte til at FNs sikkerhetsråd går inn for flere kvinner i det militære. Men dette er å bruke resolusjon 1325 feil. Den tar sikte på å øke kvinners deltaking og innflytelse i arbeidet med å forebygge og løse konflikter og drive fredsbygging og ivareta kvinners menneskerettigheter under flukt, i krig og konflikt. Det står ikke at kvinner skal bli krigere. Det lengste resolusjonen går, er å anbefale kvinner «som militære observatører, sivilt politi og menneskerettighets og humanitært personell innen FN-baserte feltoperasjoner.»

Kvinnemakt og fredsinnsett

Reell likestilling innebærer mer enn å innlemme kvinner i en samfunnsstruktur utformet av menn. Kvinner skal sette sitt preg på samfunnet. Men i et likestillingsarbeid er det fare for at den sterkere part likeretter den svakere i sitt bilde, og i løpet av de siste tiår har praksis og verdier som tradisjonelt har

kjennetegnet menns roller blitt styrket, mens praksis og verdier som kvinner tradisjonelt har ivaretatt, er svekket. I dagens situasjon er det derfor nødvendig å styrke kvinners makt og innflytelse, omsorgspraksis og verdier. Det vil være i tråd med formødrenes opprinnelige stemmerettskrav.

Ikke minst er det i dagens verden viktig å styrke innsatsen for forebygging og ikke-voldelig løsning av konflikter, fredsforhandlinger og fredsbygging. I stedet for å utvide militariseringen av samfunnet, bør entusiastiske kvinner og menn som vil styrke freden, nasjonalt og internasjonalt, tilbys opplæring og oppdrag på et slikt grunnlag. Da bygger vi både fred, likeverd og rettferdighet.

Edel Havin Beukes. Biolog, lektor. Landsleder IKFF flere perioder. Norsk medlem i WILPFs styre. Torild Skard. Forsker og politiker (SV), kvinnesaksaktivist.



Den norske delegasjon til kongressen, fotografert på trappen til Christiansborg slott. Nederste rekke

Den norske delegasjonen til WILPFs kongress i København i 1949. Foran fra venstre: Reidun Kavli, Aasny Alnæs, Helga Evang, Haldis Anonsen, Ingeborg Lyche, Aagot Thilesen Lund. Neste rekke: Birgit Schiøtz, Ingerid Borchgrevink, Sigrid Helliesen Lund, Sigrid Munthe Mossige, Sigrid Larsen, Berit Onarheim. Bakre rekke: Helga Stene, Dagny Stousland Møller, Asta Wold, Irma

Hansson. Lilly Hertel Aas var ikke til stede da bildet ble tatt. Marie Lous Mohr deltok på kongressen som internasjonal president.

Fra WILPF:

VIL DU VÆRE MED Å MARKERE 100 ÅR MED FRED SARBEID?

VIL DU VÆRE MED Å PLANLEGGE ARBEIDET FOR DE NESTE HUNDRE ÅR?

Vår internasjonale 100 års markering skjer i Haag 27. til 29. april 2015.

Meld deg på konferansen her: www.womenstopwar.org

WILPF 2015 CONFERENCE



WOMEN'S POWER TO

STOP WAR

UNITING A GLOBAL MOVEMENT

Lokalavdelinger og kontaktpersoner

IKFF

Storgata 11
0155 Oslo
Tlf: 93089644
ikff@ikff.no
www.ikff.no
org.nr.: 983 794 815
kontonr. 0531.50.27057

Kontoransvarlig

Mari Holmboe Ruge/ Elisabeth Kristiansen
Tlf: 48124664

Oslo og Akershus

Elisabeth Kristiansen
epost: ikff@ikff.no
Tlf: 93089644

Sandnes

Wivi Sigmundsen
wivisigmundsen@hotmail.com

Hedmark / Oppland

Eli Hammer Eide
eliheide@online.no
Tlf: 93645176

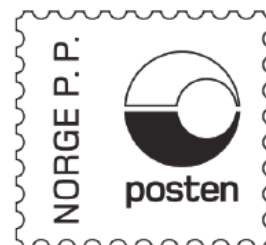
Stavanger

Hanne Kjersti Knutsen
hannekk@invivo.no
Tlf: 92224940

Troms

Hermien Stoop Prestbakmo
hprestbakmo@gmail.com
Tlf: 95465017

Avsender:
IKFF
Storgata 11
0155 Oslo



Regnskapsubdrag for 1937.

Indtøgt:

Kassabeholdning pr. 1/1-37	Kr.	36,76
Kontingent 75 å 2/-	"	150,-
" 1 livsvarig	"	50,-
" 1 medl. restance 1936	"	2,-
Indtøgt u/ dagligstuemøter	"	26,67
Billettindtøgt u/ møte	"	27,-
	<u>Kr.</u>	<u>292,43</u>

Utgift:

Avgift Hovedforeningen 1/3 av 150/-	Kr.	50,-
" " 1/2 " 50/- livsv.	"	25,-
Annoncer	"	30,42
Trykksaker & porto	"	45,57
Leieutgifter & omk. u/ møter	"	64,53
Reise- og repr. utgifter (årsmøtet i Oslo)	"	30,-
Utgifter v/ dagligstuemøter	"	21,-
Kassabeholdning pr. 31/12-37	"	25,91
	<u>Kr.</u>	<u>292,43</u>

Regnskapet revidert og fundet i orden.

Trondhjem 23. april 1938.

Agnès Lunda (sign.)
Revisor.

oplest og vedlått 13 mai 1938